

PROGRAMUL POLITIC AL PARTIDULUI ROMÂNIA DEMOCRATĂ (PRD)

Partidul România Democrată (PRD) își asumă, prin prezentul program politic, angajamentul ferm de a contribui la modernizarea României prin politici publice centrate pe democrație, profesionalism, echitate socială și responsabilitate față de cetățeni.

„Orice om, are atâta putere cât înțelege din lumea în care trăiește.”

SCOPUL PROGRAMULUI

Scopul principal al programului politic al PRD este redistribuirea echitabilă a veniturilor statului, în vederea consolidării economiei naționale și a creșterii calității vieții pentru toți cetățenii. Acest obiectiv se va realiza prin:

- **echilibrarea economiei** – prin subvenționarea agriculturii pentru asigurarea siguranței agroalimentare;
- **asigurarea consumului** – prin acoperirea nevoilor interne cât mai mult din producția proprie;
- **finanțarea dezvoltării** – prin investiții strategice în infrastructură, cercetare și inovare;
- **reașezarea sistemului educațional în acord cu principiile cunoașterii științifice.**

1. Constituția României și statul de drept

1.1. Drepturile constituționale

Statul de drept trebuie să fie respectat cu prioritate de către reprezentanții săi, pe considerentul că cea mai mare fărădelege într-un stat de drept este fărădelegea făcută cu legea în mână.

Atunci când drepturile oricărui cetățean sunt amenințate, încrederea în statul de drept dispare și, prin urmare, acest principiu fundamental încetează să funcționeze.

Este necesară instituirea unor garanții legale care să împiedice exercitarea discreționară a puterii asupra libertății, voinței, bunăstării și resurselor cetățenilor.

Puterea care nu are contrapondere morală riscă să genereze abuzuri instituționale grave, total incompatibile cu principiile statului de drept.

Este necesară instituirea unor mecanisme clare, eficiente și transparente prin care societatea civilă să poată exercita controlul democratic asupra instituțiilor și autorităților statului. Într-un stat de drept autentic, nicio instituție nu trebuie să funcționeze în afara mecanismelor de verificare publică sau fără posibilitatea de a fi supusă controlului cetățenesc. Lipsa transparenței și a responsabilizării instituționale favorizează apariția abuzurilor și subminează încrederea cetățenilor în actul de guvernare.

1.2. Constituția și legea referendumului

Referendumul, ca formă supremă de exercitare a suveranității populare, este prevăzut de art. 2 din Constituția României. PRD propune ca, prin revizuirea Legii nr 3/2000, rezultatul referendumului să dobândească caracter obligatoriu, ca expresie directă a voinței cetățenilor.

Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare, în forma actuală, necesită exercitarea unui control de constituționalitate, întrucât anumite prevederi pot fi considerate contrare art. 2 din Constituția României, care consacră principiul suveranității naționale și al exercitării acesteia exclusiv de către popor, prin reprezentanții săi și prin referendum.

Partidul România Democrată susține necesitatea revizuirii Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare, în vederea eliminării contradicțiilor și lacunelor care împiedică exercitarea efectivă a suveranității populare.

În forma actuală, prevederile art. 12 din Legea nr. 3/2000 limitează inițiativa referendumului național exclusiv la Președintele României, ceea ce restrânge dreptul constituțional al cetățenilor de a propune teme de interes public. Indiferent de numărul celor care susțin declanșarea unui referendum, lipsa dreptului de inițiativă face ca participarea civică să fie ineficientă.

De asemenea, practica limitării temelor la un număr fix (8 poziții) și formularea întrebărilor exclusiv în format binar (DA/NU) reduce complexitatea dezbaterii publice și nu permite exprimarea unor opțiuni multiple, acolo unde contextul o impune.

PRD propune următoarele măsuri:

a) **Obligativitatea caracterului executoriu al rezultatului referendumului.** Dacă rezultatul unui referendum nu este obligatoriu pentru Parlament atunci el devine studiu de piață sau sondaj de opinie. PRD susține ca rezultatul unui referendum să aibă caracter executoriu. În cazul în care Parlamentul refuză aplicarea acestuia sau o amână nejustificat, trebuie prevăzute mecanisme constituționale de responsabilizare, inclusiv posibilitatea declanșării alegerilor anticipate.

b) **Introducerea unui termen minim de informare publică** (ex. 6 luni) înainte de organizarea unui referendum, pentru ca toate părțile interesate să își poată exprima punctele de vedere.

c) **Crearea unei liste publice de priorități pentru teme de referendum**, supusă votului cetățenilor, din care să se organizeze un număr limitat de referendumuri anual (ex. maximum 12).

d) **Implementarea referendumului electronic**, ca mijloc modern, sigur și eficient de consultare publică, cu respectarea normelor privind protecția datelor, securitatea cibernetică și confidențialitatea votului.

Partidul România Democrată susține transformarea referendumului într-un instrument activ și accesibil de exprimare a voinței populare. Pentru aceasta, este necesar să se implementeze **REFERENDUMUL ELECTRONIC**, ca mijloc modern, sigur și eficient de consultare publică. România dispune de infrastructura tehnologică necesară pentru a asigura securitatea, confidențialitatea și validitatea votului electronic.

Prin utilizarea mijloacelor digitale, referendumul poate fi declanșat mai ușor, mai frecvent și fără costuri suplimentare de organizare, în cazul în care tema propusă este de interes public și a strâns un număr rezonabil de susținători.

În prezent, numărul mare de semnături necesare pentru declanșarea unui referendum face mecanismul ineficient, excluzând astfel voința populară din procesul de exprimare a suveranității.

PRD propune ca, până în anul 2040, să fie instituit un cadru național de formare civică și electorală, destinat tuturor cetățenilor cu drept de vot, astfel încât exprimarea votului să se realizeze în mod responsabil, informat și în cunoștință de cauză. În acest sens, se susține revizuirea Constituției și a legislației electorale, pentru a include obligația statului de a asigura accesul universal la educație civică prealabilă exercitării votului.

Nu putem vorbi doar de drepturi constituționale fără a lua în considerație și responsabilitățile. Ori a înțelege ce votezi, a te asigura că există o minimă garanție în acest sens, dată de un minim de pregătire educațională, nu este o îngrădire, restrângerea sau condiționare a unui drept constituțional ci o condiție esențială de existență a democrației. Nu pot exista drepturi fără îndatoriri. Ce relevanță are votul atunci când nu înțelegi ce votezi. Dacă dreptul la vot nu este condiționat de responsabilitatea izvorâtă din educația de bază el devine chiar un mecanism periculos, pus la dispoziția manipulării și nu este o expresie a suveranității.

PRD susține extinderea educației civice și electorale în cadrul învățământului obligatoriu, astfel încât toți cetățenii care dobândesc drept de vot să beneficieze de o pregătire minimă privind procesul electoral și implicațiile votului.

Referendumul trebuie să devină mecanism obligatoriu de consultare în cazul exploatărilor sau investițiilor care pot afecta sănătatea sau siguranța publică, de exemplu: Roșia Montana, centrala nucleară de la Doicești, gazele de șist etc.

1.3. Organizarea alegerilor în România

Partidul România Democrată propune inițierea unui proces de revizuire a Constituției României și a legislației electorale, în vederea introducerii unor criterii suplimentare care să contribuie la creșterea calității actului politic, prin încurajarea candidaturii persoanelor cu un nivel ridicat de competență, integritate și conduită publică, inclusiv prin promovarea valorilor intelectuale și morale în viața publică, cu respectarea drepturilor fundamentale și a principiului nediscriminării.

1.3.1. Validarea candidaturilor

În concordanță cu propunerea PRD privind instituirea unui cadru național de formare civică și electorală până în anul 2040, se susține stabilirea unor criterii minime de pregătire profesională și

conduită publică pentru persoanele care candidează sau sunt numite în funcții publice, atât la nivel central, cât și local, în cadrul unui proces de revizuire constituțională și legislativă.

1.3.2. Limite minime de vârstă

PRD plecând de la premisele materializării pct. 1.3.1, propune stabilirea unor limite minime de vârstă pentru oricare dintre funcțiile alese sau numite la nivel central, precum și la cel local.

1.3.3. vot alternativ

PRD susține introducerea mecanismelor de vot alternativ în alegeri, prin adaptarea legislației electorale, în acord cu bunele practici internaționale privind reprezentarea proporțională și exprimarea preferințelor multiple. Acestea permit alegătorilor să-și exprime preferințele în mod nuanțat și pot contribui la consolidarea democrației participative.

2. Apărare Națională

„Omenirea trebuie să pună capăt războiului, altfel războiul va pune capăt omenirii” - J.F. Kennedy

2.1. Capacitatea de apărare a României

În funcție de contextul politic internațional, de angajamentele și tratatele militare la care România este parte, precum și de amenințările regionale sau globale, România trebuie să investească strategic în consolidarea capacității sale de apărare, prin dezvoltarea structurilor militare naționale capabile să apere teritoriul și interesele statului. România trebuie să-și dezvolte propria industrie de armament și propriul sistem de securitate cibernetică, în conformitate cu legislația națională și europeană aplicabilă.

2.2. Apărarea epidemiologică și războiul hibrid

Repornirea și consolidarea Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară „Cantacuzino” reprezintă un obiectiv strategic de importanță națională și europeană. De asemenea, România trebuie să dezvolte capacități de apărare împotriva formelor de război hibrid, care combină mijloace convenționale cu atacuri informaționale și cibernetice.

2.3. Dimensiunea europeană și geopolitică

România trebuie să sprijine consolidarea zonei EURO și să învețe din istoria dolarului american, ca monedă de referință globală.

Se propune inițierea unui demers politic pentru constituirea unei comunități de informații la nivel european, pentru o mai bună coordonare în domeniul securității.

PRD susține extinderea zonelor de cooperare profundă cu Canada prin participarea la programe comune de cercetare și cooperare economică cu statele Uniunii Europene. PRD consideră necesară apropierea Turciei de relațiile europene și promovarea valorilor europene în aceste relații.

Se propune inițierea constituirii unui grup de lucru pentru o analiză a tratatului reglementat de **Convenția de la Montreux (1936)**, în scopul instituirii de restricții de acces în Marea Neagră a navelor militare ale statelor care au generat conflicte armate.

2.4. Securitate sanitară și stocuri strategice

Securitatea sanitară este parte integrantă a apărării naționale iar din acest considerent PRD propune constituirea unor stocuri strategice de echipamente de protecție (măști medicale și militare), astfel încât fiecare cetățean să poată beneficia de protecție adecvată în situații de criză epidemiologică sau de urgență națională.

2.5. Combaterea războiului informațional

Într-un context geopolitic instabil, prietenii nu pot fi decât cei care împărtășesc aceleași valori și principii ca și noi, iar interesele geopolitice nu creează prietenii durabile, ci doar parteneriate conjuncturale, susceptibile de a se transforma ușor în dușmani.

PRD subliniază nevoia României de a investi în realizarea de campanii de educație media, promovarea jurnalismului de calitate, combaterea știrilor false și algoritmi transparenți pe social-media pentru combaterea războiului informațional și a propagandei.

Lucrurile trebuie spuse direct și fără ocolișuri: state precum Federația Rusă, dar și altele, nu urmăresc neapărat o confruntare militară directă cu România, ci **slăbirea acesteia din interior, prin divizare, confuzie și manipulare**. Tocmai de aceea, securitatea nu înseamnă doar tancuri și avioane, ci și **educație, presă liberă, transparență și coeziune socială**.

Astfel, PRD identifică principalele probleme care vizează combaterea războiului informațional în România:

- a) aceste state, rău-intenționate, investesc în **canale media, pagini false pe rețele sociale și influenceri** care promovează mesaje anti-occidentale, conspirații sau neîncredere în NATO și UE.
- b) temele actuale preferate și vehiculate în propagandă includ: „România e o colonie”, „NATO ne va târî în război”, „Ucraina e de vină pentru conflict”, „liderii trădează interesele poporului”.

2.6. Combaterea influenței politice și financiare externe

Combaterea influenței politice și financiare prin care Federația Rusă încearcă infiltrarea unor cercuri politice sau economice prin:

- a) oameni de afaceri cu legături obscure;
- b) susținerea unor **partide populiste sau extremiste**, care nu fac nimic altceva decât să ne conducă la izolare pe plan mondial, prin mesaje naționaliste, anti-UE, pro-Rusia. Rusia a folosit această tactică cu succes în alte țări (Ungaria, Republica Moldova, Serbia, Bulgaria).

Pentru combaterea acestor acțiuni este nevoie de transparență în finanțarea partidelor, de o monitorizare activă din partea instituțiilor abilitate, conform legii și de implicare civică mai mare.

2.7. Securitate cibernetică

PRD propune ca România să investească strategic și susținut în securitate cibernetică, prin formarea de specialiști, testarea constantă a sistemelor informatice și cooperarea cu partenerii NATO, în conformitate cu legislația națională și angajamentele internaționale.

România, ca stat membru NATO, este expusă constant atacurilor cibernetice provenite dinspre grupări asociate cu Rusia. Țintele includ: instituții publice, bănci, spitale, companii strategice (energie, transport, IT).

Pentru a împiedica exploatarea diviziunilor sociale, PRD propune reducerea inegalităților, promovarea unor politici incluzive și a unui patriotism democratic bazat pe valori europene, nu pe extremism.

Federația Rusă exploatează tensiunile etnice, regionale sau religioase, pe frustrări sociale și pe sărăcie. Exemplele includ promovarea teoriilor despre autonomia secuilor, alimentarea tensiunilor între români și romi, precum și cultivarea neîncrederii în „elita de la București” sau din alte zone.

Printr-o abordare preventivă și coordonată, România poate identifica din timp amenințările economice și poate bloca accesul actorilor care urmăresc destabilizarea sau controlul unor domenii vitale pentru funcționarea statului. În acest sens, PRD propune ca eforturile privind securitatea cibernetică să includă următoarele direcții strategice:

- a) împiedicarea penetrării economice în zone sensibile;
- b) verificări stricte la nivelul Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT);
- c) reglementări clare privind achizițiile strategice;
- d) colaborare cu aliații pentru detectarea și prevenirea riscurilor.
- e) controlul și împiedicarea tentativelor de investiții în infrastructura critică (ex: energie, telecomunicații) prin firme paravan sau interpuși, strategii mai puțin vizibile, dar foarte periculoase pe termen lung.

3. Servicii secrete și siguranță națională

PRD propune un set de măsuri în sprijinul reformei serviciilor de informații, cu scopul de a răspunde eficient și transparent amenințărilor reale la adresa siguranței naționale:

- a) Analiza bugetelor serviciilor secrete în funcție de amenințările la adresa siguranței naționale;
- b) Crearea Registrului Național al Amenințărilor, ca instrument de evaluare a activității serviciilor și bugetarea, în funcție de nevoile reale, cu respectarea regimului juridic al informațiilor clasificate;
- c) Integrarea mecanismelor de AI pentru urmărirea și anticiparea riscurilor de securitate;
- d) Cooperarea cu serviciile de informații ale statelor partenere;
- e) Propunem ca la activitatea de verificare a serviciilor secrete efectuată de către comisiile parlamentare să participe și specialiști magistrați cu experiența și integritate, cu respectarea independenței justiției;
- f) Definirea corupției ca amenințare la siguranța națională, în acord cu Strategia Națională de Apărare a Țării 2020–2024;
- g) Separarea entității de interceptări de structura SRI, în conformitate cu deciziile Curții Constituționale privind legalitatea supravegherii tehnice;
- h) Limitarea implicării serviciilor în activități economice, prin reglementări clare privind accesul pe piața internă și introducerea unui regim de incompatibilități post-serviciu pentru foști ofițeri;
- i) Înființarea unui Departament de contrainformații economice, cu rol de monitorizare a foștilor ofițeri în practicile de corupție mascate sub forme de antreprenorial economic.

4. Afaceri interne și ordine publică

PRD susține măsuri ferme pentru asigurarea ordinii publice și protejarea cetățenilor, prin aplicarea principiului toleranței zero față de orice formă de violență sau amenințări directe sau voalate, precum și toleranță zero față de producerea, traficul, consumul de droguri și traficului de persoane, în conformitate cu legislația penală și cu standardele internaționale privind drepturile omului.

De asemenea, PRD susține reformarea regimului de port-armă, prin introducerea unor interdicții legale, explicite, pentru persoanele cu antecedente de comportament violent, manifestat prin amenințări sau instigare la violență, inclusiv în mediul online.

Evaluarea performanței polițiștilor se va realiza *pe baza unor criterii obiective*, precum:

- a) controlul calității serviciilor publice;
- b) soluționarea dosarelor în termen;
- c) identificarea făptuitorilor;
- d) utilizarea eficientă a mijloacelor tehnice pentru identificarea și localizarea persoanelor implicate în fapte ilegale.

Nu în ultimul rând, printre măsurile propuse de PRD se numără și obligația operatorilor de telefonie mobilă de a furniza date de localizare în cauze penale, exclusiv în condițiile prevăzute de lege, cu respectarea legislației privind protecția datelor personale și a deciziilor Curții Constituționale, inclusiv autorizarea prealabilă de către un judecător.

5. Legislație

Într-un stat democratic, nu este acceptabilă existența unor mecanisme și instituții care nu pot fi supuse controlului public, întrucât acestea pot genera abuzuri. Societatea civilă trebuie să funcționeze ca o contrapondere reală la puterea statului, reprezentând o garanție esențială a democrației.

În vederea consolidării statului de drept și a creșterii calității procesului legislativ, Partidul România Democrată propune o serie de măsuri menite să asigure transparența, predictibilitatea și responsabilitatea instituțională, după cum urmează:

- a) **Finanțarea și controlul finanțărilor acordate societății civile trebuie reglementate prin lege, într-un mod transparent și predictibil.**
- b) Modificarea cadrului legislativ actual și instituirea unei obligații legale de republicare periodică a legislației în vigoare, în formă consolidată, la intervale de cel mult 10 ani, cu obiectivul de a reduce acest termen la maximum 5 ani. În prezent, există texte de lege valabile din 1864 care intră în contradicție cu reglementări ulterioare.
- c) Instituirea obligației legale ca Monitorul Oficial al României, să publice periodic, la fiecare 10 ani, textele consolidate și actualizate ale actelor normative în vigoare. PRD susține interzicerea formulării și aprobării de legi fără norme de aplicare clare, simultane și conforme cu spiritul reglementării. Normele de aplicare trebuie să fie parte integrantă a procesului legislativ și să fie adoptate în același timp cu legea

principală, pentru a evita distorsionarea sensului acesteia și blocajele în aplicare. Aceste demersuri trebuie realizate în Parlament, cu implicarea Consiliului Legislativ și a comisiilor de specialitate.

d) Stabilirea, ca atribuție esențială a Consiliului Legislativ, a responsabilității de a verifica conformitatea juridică a proiectelor legislative și a formelor consolidate ale actelor normative, anterior introducerii acestora în procedura de vot. Totodată, se recomandă ca orice reglementare să includă, în mod explicit, o componentă sancționatorie corespunzătoare, în afara dispozițiilor generale prevăzute de Codul Penal, pentru a asigura aplicabilitatea și eficiența normei juridice.

e) Restrângerea utilizării ordonanțelor de urgență a Guvernului ca instrument de legiferare, prin stabilirea unor condiții stricte și clar definite pentru adoptarea acestora, în conformitate cu prevederile constituționale; această propunere urmărește consolidarea rolului Parlamentului ca autoritate legislativă principală, în vederea consolidării securității și predictibilității cadrului legislativ; totodată, PRD susține eliminarea practicii de supralegerare prin proiecte de acte normative care modifică simultan un număr mare de reglementări, generând dificultăți în aplicarea coerentă a legislației.

f) Inițierea unui proces de revizuire constituțională care să permită reformarea mecanismului de numire a membrilor Curții Constituționale, inclusiv prin analizarea posibilității alegerii acestora prin vot popular, în vederea sporirii transparenței și independenței instituției.

g) Adoptarea unei legi împotriva agresiunilor mediatice, dezinformării și propagării de știri false, cu referire la unele posturi de televiziune cu acoperire națională.

h) Adoptarea unei legi care să limiteze difuzarea actelor de violență în mass-media, atunci când acestea urmăresc senzaționalul și nu au caracter informativ sau preventiv. Prin acest deziderat se urmărește combaterea fabricării de știri prin răstălmăcirea informațiilor.

i) Extinderea aplicabilității Legii nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, a personalului din structurile de forță ale statului, cu modificările și completările ulterioare, astfel încât să includă și alte categorii care exercită atribuții de decizie, control sau administrare în entități care gestionează fonduri publice, resurse colective sau exercită prerogative de putere publică. Declarațiile de avere și de interese trebuie să fie publice și obligatorii pentru aceste categorii, cu respectarea legislației în materie.

j) Reorganizarea Registrului Comerțului pentru a funcționa complet electronic, cu acces online la toate serviciile de înregistrare, modificare și consultare. De asemenea, se propune revizuirea taxelor percepute, în vederea reducerii acestora, întrucât nivelul actual este descurajant pentru inițiativa antreprenorială și dezvoltarea mediului de afaceri.

k) În privința activității notarilor publici, PRD propune:

1. eliminarea impozitului la transferul dreptului de proprietate și al dezmembărilor acestuia, prin acte juridice între vii, cu excepția tranzacțiilor comerciale, prin modificarea corespunzătoare a Codului fiscal;

2. revizuirea grilelor de taxare și onorarii notariale, în vederea reducerii costurilor pentru cetățeni.

l) Promovarea mecanismelor necesare pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale, administrației publice locale și al instituțiilor publice și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv crearea unui portal guvernamental cu servicii WEB pentru interoperarea instituțională.

m) Stabilirea unui cadru normativ clar privind utilizarea datelor cu caracter personal de către autoritățile și instituțiile publice, în scopul prevenirii reglementărilor excesive și al garantării accesului la informații relevante privind performanța individuală, cu respectarea legislației aplicabile în materie de protecție a datelor și a dreptului la viață privată.

6. Justiție și responsabilitate instituțională

În vederea consolidării încrederii cetățenilor în sistemul judiciar și în instituțiile statului, PRD propune o serie de măsuri care vizează responsabilizarea reprezentanților publici, transparența decizională, protejarea drepturilor fundamentale și eficientizarea comunicării instituționale, după cum urmează:

a) Onorabilitatea judecătorilor nu este un atribut conferit automat prin diplome sau examene, ci trebuie câștigată și menținută printr-o conduită profesională și morală constantă.

b) Orice reprezentant al statului sau al unei unități administrativ-teritoriale ori al subdiviziunilor acestora trebuie să răspundă juridic pentru actele și deciziile care produc efecte asupra cetățenilor.

c) Răspunderea administrativă, contravențională, disciplinară, patrimonială sau penală, după caz, trebuie să fie reglementată clar și aplicată uniform, fără acordarea de tratamente preferențiale sau beneficii nejustificate care pot încuraja comportamente abuzive, inclusiv în cazul personalului remunerat din fonduri publice. Statul are obligația de a repara prejudiciile cauzate prin acte administrative ilegale sau nefundamentate și de a exercita dreptul de regres împotriva persoanelor responsabile, în condițiile legii.

d) Operaționalizarea Strategiei Naționale Anticorupție, întărirea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI) și adoptarea unui pact multianual pentru finanțarea și consolidarea sistemului judiciar.

e) Se propune extinderea cadrului constituțional astfel încât un număr semnificativ de cetățeni (ex: 100.000 semnături), prin intermediul unui mecanism de petiție publică, să poată solicita direct exercitarea controlului de constituționalitate, a priori (înainte de promulgare) sau a posteriori (după intrarea în vigoare a actului normativ).

f) Orice organism cu atribuții de reglementare trebuie să fie supus controlului unei autorități publice competente, stabilite prin lege, în vederea asigurării legalității, transparenței și responsabilității în exercitarea prerogativelor normative. Lipsa unui mecanism de control extern favorizează concentrarea nejustificată a puterii de reglementare și poate genera riscuri în raport cu principiile statului de drept.

g) Instituțiile publice trebuie să ofere explicații clare și accesibile privind aplicarea actelor normative, evitând formulări vagi sau evazive, cum ar fi „procedați conform legii...”, care împiedică înțelegerea procedurilor; o astfel de măsură corespunde relației de colaborare dintre instituția publică și cetățean care are la bază consilierea și îndrumarea.

h) PRD propune revizuirea dispozițiilor art. 341 alin. (2) din Codul de procedură fiscală, în sensul consolidării mecanismului de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciile cauzate contribuabililor prin faptele ilicite ale funcționarilor fiscali, cu introducerea unei obligații legale clare ca statul să recupereze aceste prejudicii de la persoana vinovată, prin acțiune în regres. Astfel, se asigură protecția juridică efectivă a contribuabilului, fără a exonera funcționarul de răspunderea personală.

7. Administrație și Democrație participativă

În vederea modernizării administrației publice și a consolidării democrației participative, Partidul România Democrată propune o serie de măsuri care vizează implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional, eficientizarea structurilor administrative și responsabilizarea instituțiilor publice.

7.1. Petiții online și implicarea cetățenilor

Se propune dezvoltarea unui sistem național de petiționare online, cu domenii dedicate pentru fiecare sector al vieții publice, care să respecte cerințele de securitate, protecția datelor și transparență administrativă. Platformele de petiționare trebuie să respecte următoarele criterii minime:

- a) autentificare obligatorie a utilizatorilor;
- b) informarea petiționarilor cu privire la desfășurarea și rezultatul acțiunii;
- c) gestionarea transparentă a forumurilor de discuții și a comentariilor;
- d) păstrarea istoricului postărilor și accesărilor.

7.2. Reforma agențiilor guvernamentale și salarizarea

Se propune constituirea unui corp de experți care să analizeze și să propună reorganizarea agențiilor guvernamentale în vederea eliminării structurilor redundante și a optimizării salarizării în instituțiile publice și companiile de stat, cu respectarea principiului echității și eficienței bugetare. (de exemplu: ANCOM, ANRE, NuclearElectrica, ROMGAZ, Transelectrica, ...Curtea de conturi, ...).

7.3. Monitorizarea activității angajaților publici

Se propune introducerea unui sistem digital de monitorizare a timpului și a exercitării atribuțiilor specifice (ex: platforma Chronos), cu respectarea drepturilor angajaților, utilizat pentru evaluarea obiectivă a performanței în administrația publică.

7.4. Reforma regiilor autonome

Regiile autonome trebuie transformate în operatori economici, fără atribuții de reglementare, ci exclusiv de furnizare de servicii. În acest sens, se propun următoarele măsuri:

- a) eliminarea privilegiilor salariale nejustificate;
- b) corelarea veniturilor cu tarifele practicate;
- c) reglementarea pensiilor exclusiv pe baza principiului contributivității, fără compensații speciale la încetarea activității;
- d) stabilirea unei vârste unice de pensionare pentru toate categoriile profesionale, cu excepții doar pentru cazuri fiziologice sau profesii cu restricții de reinserție profesională; încadrarea și promovarea personalului exclusiv pe criterii profesionale și de performanță, cu interzicerea numirii în funcții de conducere a persoanelor fără pregătire specifică în domeniul de activitate (ex: specialiști în relații publice în posturi de director la NuclearElectrică).

7.5. Reprezentarea statului în consiliile de administrație

Se propune ca reprezentanții statului în consiliile de administrație ale companiilor publice să fie selectați printr-un proces transparent, din rândul persoanelor cu competențe dovedite, incluzând:

- a) profesori universitari;
- b) specialiști în domeniu, cu titlu de doctor;
- c) persoane cu performanțe dovedite în domeniul lor (invenții, inovații, experiență relevantă) conform criteriilor stabilite prin lege.

7.6. Referendum electronic

Se propune promovarea și permanentizarea mecanismului de **referendum electronic**, la nivel local, județean sau național, în funcție de natura problematicii de interes public. Acest instrument ar permite consultarea directă a cetățenilor în decizii majore, inclusiv în materie fiscală, investițională sau de împrumuturi guvernamentale.

7.7. Transparență bugetară

Se propune extinderea și detalierea publicării execuției bugetare pe Internet pentru fiecare beneficiar de fonduri publice, indiferent de sursa de finanțare.

7.8. Evaluarea necesarului de posturi în administrația publică din România

Verificarea necesarului de posturi în administrația publică trebuie realizată periodic în paralel cu o analiză comparativă a structurii administrative din alte state europene, pentru a fundamenta decizii privind eficiența și dimensionarea aparatului public. (de exemplu: Republica Federală Germania, Republica Franceză, Italia etc).

7.9. Fondul Suveran de Investiții

Se propune reglementarea FONDULUI SUVERAN DE INVESTITII, având la bază următoarele principii:

- a) finanțare, cu precădere, din accize, din redevențe și, parțial, din alte impozite și taxe;
- b) interzicerea investițiilor cu grad ridicat de risc;
- c) interzicerea oricărei investiții a cărei durată normată de folosință este mai mică decât durata de rambursare a creditului obținut pentru acea investiție;
- d) orientarea prioritară către obiective de infrastructură publică.

7.10. Inventarierea patrimoniului public

Se propune crearea unui Registru Național al Proprietăților Statului, care să includă evidența patrimoniului public și privat al statului, precum și a resurselor disponibile. Accesul la aceste informații trebuie reglementat prin lege și va permite cetățenilor să beneficieze de servicii gratuite sau parțial subvenționate, în special în domeniile educației, sănătății și protecției sociale.

7.11. Împrumuturi guvernamentale și control democratic

Guvernul sau nici un organism al statului nu poate contracta împrumuturi peste un anumit nivel fără ca acestea să fie în prealabil acceptate prin referendum. Se exceptează de la aceasta reguli împrumuturile necesare pentru plata scadențelor sau a dobânzilor sau a costurilor de finanțare pentru împrumuturile deja contractate sau cele dictate de o situație de criza (pandemie, stare de război, calamități naturale, etc.). Nu

ne putem împrumuta pentru a trăi bine sau pentru pomeni electorale și să-i obligăm apoi pe copii și nepoții noștri să ne plătească datoriile.

PRD propune introducerea unui mecanism democratic de consultare publică, inclusiv prin referendum, pentru împrumuturile guvernamentale care depășesc un prag procentual din PIB, stabilit prin lege. Sunt exceptate împrumuturile pentru refinanțarea datoriei publice, plata dobânzilor sau cele necesare în situații de criză (pandemie, război, calamități naturale), conform legislației în vigoare.

7.12. Reforma achizițiilor publice și SEAP

PRD propune o reformă amplă a sistemului de achiziții publice, incluzând:

- a) introducerea unor indicatori de eficiență economică post-implementare pentru evaluarea rentabilității în achizițiile publice, în scopul optimizării utilizării fondurilor publice;
- b) revizuirea criteriilor de eligibilitate în cadrul procedurilor de achiziție publică, cu accent pe funcționalitate și capabilități tehnice;
- c) dezbatere publică pentru revizuirea Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare și a normelor de aplicare SEAP;
- d) analiza achizițiilor de peste 1 milion euro și a rentabilității acestora de către un organism din subordinea guvernului compus din specialiști cu statut academic;
- e) modificarea Codului Penal prin reîncriminarea faptei de pregătire frauduloasă a achizițiilor publice, în sensul introducerii unui articol distinct care să sancționeze intenția de manipulare a specificațiilor tehnice, studiilor de fezabilitate sau a procedurilor de atribuire;
- f) eliminarea cauțiunii și a taxei de timbru în cazul acțiunilor în instanță privind contestarea achizițiilor publice, pentru a facilita accesul liber la justiție și controlul jurisdicțional al legalității procedurilor; pentru a preveni abuzurile, se vor reglementa reguli clare care să filtreze plângerile nefondate;
- g) extinderea atribuțiilor Curții de Conturi prin introducerea unui obiectiv de audit privind rentabilitatea investițiilor publice, cu posibilitatea de a condiționa accesul la fonduri publice sau europene în cazul entităților care au realizat investiții nejustificate (ex. stadioane, săli de sport fără utilizare);
- h) introducerea obligației de urmărire tehnică centralizată a contractelor de infrastructură rutieră, cu verificarea conformității terasamentului (piatră concasată vs. piatră de râu), ca element de siguranță și durabilitate;
- i) auditarea achizițiilor de echipamente IT realizate de Ministerul Finanțelor (ex: calculatoare și imprimante neutilizate din 1994), evaluarea gradului de utilizare, identificarea eventualelor disfuncționalități și propunerea de măsuri pentru recuperarea prejudiciilor, acolo unde este cazul.
- j) verificarea legalității și eficienței contractelor încheiate de Ministerul Educației cu firme private, în vederea stabilirii legalității și eficienței acestora, având în vedere lipsa rezultatelor concrete;
- k) evaluarea proiectelor de informatizare derulate de Ministerul Justiției, cu accent pe interoperabilitate, utilizare efectivă și impact asupra actului de justiție.
- l) auditarea proiectelor de informatizare agricolă (ex. Registrele Agricole din 2015), pentru a determina gradul de implementare, utilizare și relevanță actuală.
- m) revizuirea funcționalității platformei SEAP și a sistemului e-licitație, cu introducerea de standardele obligatorii de interoperabilitate între aplicațiile de achiziții, urmărirea investițiilor și SEAP, pentru a asigura transparență și control eficient.

7.13. Regimul fiscal

PRD propune:

- a) stabilirea unui plafon rezonabil pentru toate taxele și impozitele și interdicția modificării acestuia fără o consultare publică prealabilă și doar pentru o perioadă limitată de timp, în scopul asigurării predictibilității fiscale;
- b) modificarea cadrului legal prin instituirea obligativității organizării unui referendum consultativ pentru orice modificare a regimului fiscal care implică creșteri de taxe sau impozite, cu precizarea explicită a destinației fondurilor suplimentare. Utilizarea acestor fonduri în alte scopuri decât cele aprobate prin referendum va fi considerată ilegală;
- c) eliminarea impozitului de dividende (considerat dublă impozitare întrucât veniturile respective sunt deja supuse impozitului pe profit);
- d) eliminarea impozitului pe veniturile din salarii și contribuțiile sociale obligatorii, cu regândirea sistemului de contribuții sociale (munca creează profit și profitul se impozitează, deci impozitarea muncii înseamnă dublă impunere).

7.14. Depolitizarea administrației publice

PRD propune accesul la funcții publice exclusiv pe baza competenței, meritului și performanței profesionale, prin eliminarea influenței politice în procesul de selecție și numire în posturi administrative.

7.15. Echilibrarea dezvoltării rural-urban

PRD propune identificarea legislației care determină decalajele dintre mediul rural și cel urban și, pe cale de consecință, adoptarea măsurilor ce se impun pentru diminuarea și eliminarea decalajelor ori discriminărilor dintre aceste două medii, astfel încât infrastructura și utilitățile publice de pe teritoriul României să aibă o dezvoltare echilibrată și armonioasă, iar cetățeanul, indiferent unde își are domiciliul/reședința, în rural sau în urban, să aibă acces la condiții de viață și servicii publice, ale căror standarde să fie apropiate/asemănătoare.

7.16. Controlul Curții de Conturi

Se propune:

- a) introducerea mecanismului de protecție a avertizorilor de integritate în cadrul Curții de Conturi;
- b) posibilitatea controlului extern exercitat de Corpul de Control al Parlamentului sau al Guvernului, cu respectarea independenței constituționale a instituției;
- c) reglementarea expresă a dreptului de contestare în instanță a sancțiunilor aplicate de Curtea de Conturi, cu posibilitatea revizuirii componenței echipelor de control în caz de anulare a sancțiunii, dacă se constată nerespectarea procedurilor legale.

7.17. Integritatea și eficiența achizițiilor publice

PRD propune evaluarea utilității, justificării și valorii reale a achizițiilor publice, în special în domeniul tehnicii de calcul, pentru a identifica eventuale supraevaluări sau achiziții nejustificate, în domeniul construcțiilor și al infrastructurii rutiere, feroviare, de transport și distribuție a energiei electrice.

De asemenea, PRD consideră oportună reglementarea și crearea unui **Consiliu Consultativ Investițional (CCI)**, format din specialiști și reprezentanți ai mediului de afaceri, care să avizeze necesitatea și oportunitatea achizițiilor publice. Achizițiile publice nu trebuie să fie determinate de interesele consultanților sau furnizorilor, și să nu vizeze tehnologii și echipamente peste nevoile instituției (super servere, sisteme de stocare nenesesare, SGB-uri scumpe, în condițiile în care există alternative, ci de nevoile reale ale instituțiilor. Sub umbrela înaltei tehnologii, se poate justifica, motivat, orice fel de achiziție, oricât de costisitoare.

7.18. Cadastru, fond funciar și mediu

PRD susține accesul gratuit la extrasele de carte funciară și planurile cadastrale pentru proprietari, prin autentificare electronică securizată, utilizând platforma MyEterra și sistemul național de identitate digitală ROeID.

De asemenea, se propune continuarea investițiilor în cadastrarea teritoriului țării, cu precădere pentru terenurile agricole și a pădurilor, precum și un program de reîmpădurire sau de împădurire a solurilor cu valoare scăzută, cu titlu de exemplu fiind salcâmul.

7.19. Prevenirea riscurilor și intervenții în caz de catastrofe

Continuarea și îmbunătățirea programului de prevenire și gestionare a riscurilor de cutremur și alte catastrofe naturale este una dintre prioritățile din agenda PRD iar în caz de catastrofe naturale, PRD propune, ca măsură legiativă excepțională, înghețarea prețurilor la materiale de construcție pentru o perioadă de minimum 12 luni.

7.20. Transparență bugetară și acces la date publice

PRD subliniază importanța reglementării explicite a obligației Ministerului Finanțelor de a pune, la cerere, la dispoziția petiționarului, bugetul de stat al României, în format electronic tabelar, editabil (XLS, CSV, etc.) sau XML, împreună cu toate anexele aferente, precum și orice rectificări ulterioare, atât pe anul în curs, cât și pe anii anteriori, precum și proiecțiile pe următorii 5 ani.

Toate datele financiare deținute de Ministerul Finanțelor trebuie să fie accesibile oricărei persoane în mod direct și neîngrădit, în format electronic, tabelar, editabil (XLS, CSV, etc.) sau XML la nivel de detaliu,

prin intermediul paginii oficiale a ministerului, disponibil pentru descărcare pentru prelucrare prin mecanisme automate. Se exceptează de la detaliere doar datele/informațiile care vizează securitatea și apărarea națională.

PRD propune înființarea unor birouri de analiză și prognoză bugetară în cadrul Ministerului Finanțelor, alcătuite din profesioniști și personalități universitare și academice, cu rol consultativ și de expertiză.

7.21. Buget și politică fiscală

PRD propune înființarea unui organism profesional, format din specialiștii de renume în domeniul economic, financiar, antreprenorial și al patronatelor, dedicat politicii fiscal-bugetare care să funcționeze independent de Consiliul Fiscal, dar care să înainteze acestuia propuneri privind stimularea mediului de afaceri și consolidarea relației dintre stat și contribuabili pe baza fundamentelor pieței libere și a liberei inițiative, precum și prin diminuarea poverilor fiscale care frânează economia. Obiectivul este ca ROMÂNIA să ajungă o țară cu fiscalitate mică. Acest lucru va garanta atractivitatea pentru investiții și creșterea economică.

7.22. Reforma administrației publice și salarizarea

PRD propune modificarea și completarea Codului Administrativ, în special a dispozițiilor privind Statutul funcționarilor publici, prin introducerea unor criterii suplimentare de recrutare, evaluare și promovare. Obiectivul este constituirea unei administrații publice profesioniste, competente, integre și transparente, atât la nivel central, cât și local.

De asemenea, este necesară elaborarea unei noi legi privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, cu scopul eliminării discrepanțelor și discriminărilor între diferitele sectoare ale administrației publice prin introducerea unor indicatori de performanță pentru salarizare, limitarea sporurilor nejustificate și publicarea transparentă a grilelor salariale și a execuției bugetare.

În vederea asigurării echității salariale între sectorul public și cel privat, PRD propune instituirea unui mecanism de corelare a nivelului de salarizare din administrația publică cu media salarială din sectorul privat, stabilită pe baze statistice oficiale. Acest mecanism se aplică diferențiat, în funcție de complexitatea atribuțiilor, nivelul de responsabilitate și performanța profesională, cu posibilitatea de derogare justificată pentru anumite categorii de personal (ex. personal medical cu activitate clinică, cadre didactice cu rezultate deosebite, funcții de control etc). Măsura va fi precedată de consultări publice și sindicale, precum și de o analiză de impact bugetar, cu respectarea principiilor constituționale privind nediscriminarea și dreptul la muncă.

7.23. Digitalizarea administrației publice

Se propune realizarea registrelor naționale unice, pe domenii, ca prim pas în digitalizarea administrației publice, urmată de stabilirea prin lege a standardelor de interoperabilitate.

PRD subliniază necesitatea implementării de aplicații digitale funcționale, nu soluții formale lipsite de eficiență, în special în spitale și administrațiile locale, unde lipsesc registrele de patologie și alte sisteme esențiale.

7.24. Transparență bugetară și achiziții publice

PRD propune:

a) **Obligatorietatea legală** ca orice instituție care gestionează resurse financiare publice, indiferent de nivelul administrativ sau de sursa finanțării, sub orice formă, să publice **execuția bugetară detaliată**, într-un format accesibil (XLS, CSV, XML), pe pagina proprie de internet, cu actualizare lunară, disponibilă pentru descărcare și prelucrare automată;

b) **Standardizarea formatului de raportare** a execuției bugetare, astfel încât datele să fie comparabile, analizabile și reutilizabile de către cetățeni, jurnaliști, ONG-uri și instituții de control;

c) **Extinderea obligației de transparență** și asupra actelor administrative care fundamentează cheltuielile publice (hotărâri, dispoziții, contracte, justificări de achiziții), cu excepția celor care vizează securitatea națională.

7.25. Transparență în achiziții publice și investiții

PRD solicită extinderea accesului public la informațiile din platforma SICAP, inclusiv:

- a) clasamente ale firmelor care obțin frecvent contracte publice, pe baza criteriilor obiective, cu respectarea legislației privind protecția datelor și concurența loială;
- b) identificarea caietelor de sarcini identice sau similare, care pot indica practici de favorizare;
- c) istoricul modificărilor și justificărilor documentațiilor de atribuire.

PRD atrage atenția asupra dezincriminării, prin modificările aduse Codului Penal, a prevederilor care interziceau elaborarea de condiții preferențiale în documentațiile de achiziție publică. Totodată, introducerea taxei de cauțiune pentru contestarea procedurilor de achiziție publică reprezintă o barieră suplimentară a dreptului de acces la justiție, descurajând demersurile legitime de verificare a legalității documentațiilor.

De asemenea, este oportună modificarea legii achizițiilor publice în vederea:

- a) combaterii concurenței neloiale;
- b) prevenirii aranjamentelor între consultanți și furnizori;
- c) mării termenului de depunere a ofertelor în funcție de valoarea achiziției.

Prioritizarea investițiilor publice este un deziderat al PRD, motiv pentru care se propune:

- a) stabilirea unui sistem de priorizare a investițiilor publice în funcție de eficiență și impact;
- b) calculul costurilor standard pe kilometru, în funcție de categoria drumului;
- c) verificarea conformității materialelor utilizate (ex: piatră spartă vs. piatră de râu) și reglementarea regimului sancționator pentru firmele care nu respectă specificațiile tehnice, inclusiv stabilirea răspunderii contractuale sau disciplinare a reprezentanților responsabili, conform prevederilor legale.

8. Economie și Finanțe

8.1. Politici fiscale și bugetare

PRD propune stabilirea, prin lege, a unui plafon de îndatorare multianual, aprobat de Parlament pentru o perioadă de minimum 5 ani, în condițiile unui cadru financiar predictibil, care să asigure continuitatea investițiilor strategice. Modificarea acestui plafon va putea fi realizată doar prin lege, cu respectarea principiilor de responsabilitate fiscală.

8.2. Moneda națională și integrarea europeană

PRD susține adoptarea monedei euro ca obiectiv strategic de țară, cat mai urgent cu putință, în baza unui calendar realist și etapizat, în colaborare cu BNR și instituțiile europene.

8.3. Concurență și piața liberă

PRD încurajează libera competiție și întărirea rolului Consiliului Concurenței, precum și penalizarea cazurilor de licitații trucate, inclusiv a terților beneficiari.

8.4. Sistem bancar

PRD propune reglementarea comisioanelor bancare percepute pentru tranzacțiile interne, în sensul reducerii semnificative sau eliminării acestora, în special pentru operațiunile de bază (plăți, retrageri, interogări de sold). Băncile trebuie să își îndeplinească rolul de finanțatori ai economiei reale, nu să obțină profituri excesive din comisioane, întrucât statul le-a asigurat o piață reglementată și protejată. Reglementarea va fi realizată prin lege specială, cu respectarea principiilor concurenței și echilibrului financiar.

Banii făcuți doar din bani sau doar din tiparniță, nu înseamnă bogăție ci doar inflație, deci sărăcie.

8.5. ANAF și relația cu contribuabilii

Autoritățile și instituțiile publice cu atribuții de control/audit asupra activității administrației publice locale au obligația să asigure îndrumare, din oficiu sau la cererea autorităților administrației publice locale, cu privire la aplicarea prevederilor legale din sfera lor de competență.

Pentru susținerea liberei inițiative și antreprenorialului, PRD propune obligarea ANAF de a răspunde clar și în termen rezonabil la solicitările contribuabililor privind interpretarea textelor normative. Răspunsurile trebuie să fie asumate, nu generice („Procedați conform legii”), iar ANAF trebuie să efectueze controale de îndrumare, la cerere, nu doar controale sancționatorii.

În cazul în care contribuabilul nu primește un răspuns clar și asumat din partea ANAF la o solicitare privind interpretarea legislației fiscale, PRD propune ca acest aspect să fie luat în considerare în evaluarea eventualelor sancțiuni, inclusiv prin posibilitatea exonerării de răspundere, dacă se constată că neclaritatea a fost generată de lipsa de îndrumare din partea autorității fiscale.

Reglementarea obligativității ca portalul ANAF să păstreze istoricul publicării și accesării actelor în Spațiul Privat Virtual (SPV), iar orice act emis să fie însoțit de confirmare de primire prin e-mail și/sau SMS, potrivit modalității comunicate de către contribuabil, pentru a asigura opozabilitatea juridică și protecția contribuabilului. Simpla publicare fără înștiințarea destinatarului nu poate produce efecte juridice opozabile, similar cu principiul aplicat în comunicarea hotărârilor judecătorești.

De asemenea, este necesar ca Spațiul Privat Virtual (SPV) să includă posibilitatea de a obține online copii ale actelor emise de ANAF, indiferent de data emiterii. Aceste măsuri vor contribui la creșterea încrederii în administrația fiscală și la susținerea antreprenorialului românesc.

8.6. Comerț cu materiale reciclabile și deșeuri

PRD propune restricționarea exportului de materiale reciclabile (fier vechi, aluminiu, cupru etc.) care pot fi prelucrate în România, în vederea protejării resurselor strategice și dezvoltării capacităților interne de reciclare, precum și interzicerea importului de deșeuri, cu excepția celor autorizate expres de Ministerul Mediului și Ministerul Economiei, exclusiv în scopul prelucrării industriale ca materie primă, în conformitate cu legislația europeană.

8.7. Antreprenoriat și investiții

PRD consideră că antreprenoriatul reprezintă un motor fundamental al economiei românești și susține adoptarea unui set de măsuri legislative și administrative care să încurajeze inițiativa privată, să eficientizeze investițiile publice și să asigure o planificare bugetară responsabilă și predictibilă. În acest sens, PRD propune:

a) crearea unui Program Național dedicat sprijinirii antreprenoriatului, ca motor al economiei românești.

b) evaluarea eficienței investițiilor din fonduri publice. O analiză atentă asupra eficienței și economicității investițiilor precum: stadioane, săli de sport sau oricare investiții similare.

c) inițierea și adoptarea unei legi privind cadrul financiar multianual, care să asigure continuitatea investițiilor majore în economie, prin angajarea multianuală a resurselor bugetare. Bugetul României va fi elaborat astfel încât să urmeze programe economice și obiective strategice, nu nevoia unor instituții de a-și justifica existența sau imaginea electorală.

d) stabilirea unui portofoliu de proiecte de investiții de interes național, care să beneficieze de fonduri europene și buget național în domenii esențiale, precum sănătate, educație, infrastructură mare.

e) simplificarea implementării programelor europene, prin armonizarea administrativă cu programele naționale, creșterea calității proiectelor și a impactului pe care programele finanțate îl au în economie, cu respectarea reglementărilor europene.

f) prezentarea detaliată a oportunităților de investiții din fonduri europene. Se propune ca Ministerul Fondurilor Europene să publice ghidurile de finanțare cu minimum 6 luni înainte de lansarea apelurilor și să comunice direcțiile de finanțare europene cu cel puțin 12 luni înainte. Aceste informații vor fi afișate vizibil pe prima pagina de internet a ministerului. De asemenea, se propune eliminarea practicii de publicare întârziată a informațiilor privind proiectele și programele de finanțare, care creează avantaje nejustificate pentru anumite entități, pentru a asigura acces egal la informație și pentru a permite formarea de consorții solide, în condiții de concurență loială.

8.8. Energie și industrie

PRD susține implementarea strategiilor de Investiții Teritoriale Integrate (ITI) din fonduri europene și buget național în zonele defavorizate, precum Odorheiul Secuiesc, Miercurea Ciuc, Covasna, Valea Jiului, zona Moldovei, Roșia Montană-Apuseni și identificarea altor zone care necesită pachete de intervenție integrate din fonduri publice și private.

8.9. Fiscalitate, investiții externe și politici economice strategice

PRD propune o abordare fiscală profund reformată, menită să stimuleze competitivitatea economică, atragerea de investiții externe și dezvoltarea unor sectoare strategice ale economiei românești. În acest sens, se susține **diminuarea cât mai mult a impozitului pe muncă**, restructurarea sistemului de

contribuții sociale și optimizarea impozitării muncii, astfel încât taxarea muncii să fie redusă la un nivel care să încurajeze angajarea, investițiile și mobilitatea forței de muncă.

Totodată, PRD propune **limitarea nivelului general de fiscalitate** prin stabilirea unor plafoane fiscale competitive, în raport cu cele mai reduse niveluri practicate în Uniunea Europeană. Această măsură are ca obiectiv atragerea de capital străin, relocarea de activități economice în România și creșterea atractivității pieței interne pentru investitori.

Pentru a susține sectoarele de înaltă tehnologie, PRD propune acordarea de facilități fiscale companiilor din domeniul IT și biotehnologii, cu condiția ca acestea să angajeze minimum 70% personal din România.

În domeniul investițiilor publice, PRD consideră esențială verificarea costurilor de infrastructură, în special pentru construcția de autostrăzi, drumuri și clădiri publice. Se propune introducerea unui mecanism de audit și control care să limiteze costurile la nivelul mediei europene, eliminând risipa și supraevaluările nejustificate.

9. Energie

PRD susține o tranziție energetică echilibrată, bazată pe surse regenerabile, eficiență, independență și echitate fiscală. În acest sens, propunerile vizează atât producția descentralizată, cât și dezvoltarea infrastructurii energetice naționale.

În ceea ce privește politica energetică, PRD susține relansarea proiectelor strategice aflate în stagnare, precum hidrocentrala Tarnița-Lăpușești și ansamblul hidrocentralelor de pe râul Bistrița, în vederea consolidării independenței energetice a României. În paralel, se propune stimularea producției de energie regenerabilă, în special solară și eoliană, prin facilități fiscale, granturi și parteneriate public-private.

PRD exprimă rezerve fundamentate față de energia nucleară, considerând că aceasta nu poate fi clasificată ca „energie verde” din cauza riscurilor majore asociate.

Problemele legate de gestionarea deșeurilor radioactive, emisiile de tritium și lipsa infrastructurii de depozitare sigură sunt ignorate în discursul public, deși reprezintă amenințări reale pentru sănătatea populației și mediu. Exemplul de la Cernavodă, unde deșeurile radioactive sunt stocate la doar 700 m de reactorul 1 și necesită răcire timp de mulți de ani, evidențiază urgența unei dezbateri naționale responsabile pe această temă.

Menționăm că până la această oră nu există depozit pentru stocarea materialului nuclear uzat nu numai la noi în țară dar nici în țări ca Statele Unite ale Americii, Federația Rusă sau Republica Populară Chineză. Unele dintre aceste deșeuri nucleare necesită răcire timp de 50-60 de ani pentru a deveni stabile ca să poată fi depozitate în subteran.

La toate acestea trebuie să adăugăm emisiile de tritium extrem de periculoase pe care toate centralele nucleare îl au și reprezintă un risc ignorat în discursul public, deși pot avea efecte semnificative asupra sănătății și mediului.

9.1. Investiții prioritare în regenerabile și stocare

PRD consideră că tehnologiile de stocare a energiei, în special cele bazate pe acumulare prin pompaj în amonte, trebuie să devină o prioritate strategică în investițiile energetice. Aceste soluții permit echilibrarea rețelelor și integrarea eficientă a surselor regenerabile.

9.2. Drepturi și compensare pentru prosumatori

PRD propune:

- a) **plata corectă pentru prosumatorilor**; pentru instalațiile individuale realizate fără subvenții compensate integral, prin scăderea costurilor de transport, stocare și eliminarea accizelor și altor taxe; pentru instalațiile subvenționate, compensarea parțială între 30–60%, cu compensare integrală după perioada minimă de utilizare.
- b) **netaxarea veniturilor din producția proprie de energie**, inclusiv scutirea de TVA, prin modificarea Codului Fiscal și armonizarea cu legislația europeană.
- c) **compensarea pentru același consumator și prosumator**, a consumurilor cu producția indiferent unde este locul de consum și locul de producție.
- d) **subvenționarea și stimularea producției locale de energie** pentru a reduce costurile și pierderile de transport.

9.3. Rețele locale și interconectare

PRD susține dezvoltarea rețelilor locale de distribuție și a capacităților de interconectare, crearea de rețele locale, care să fie scutite de TVA în cazul în care investiția este privată și crearea de rețele inteligente (smart grids), cu capacitate de stocare și redistribuire locală.

De asemenea, PRD promovează extinderea rețelei Transelectrica și consolidarea infrastructurii energetice naționale, în vederea creșterii interconectivității cu statele vecine și a stabilității sistemului energetic.

9.4. Gazoductul BRUA și securitatea energetică

PRD susține dezvoltarea gazoductului Bulgaria-România-Ungaria-Austria (BRUA) și continuarea eforturilor de interconectare energetică și consolidare a independenței și securității energetice a țării.

Partidul propune extinderea interconectărilor Transelectrica cu statele vecine, creșterea capacităților de transport, inclusiv la nivel național, pentru reechilibrarea rețelilor și verificarea prețurilor practicate în dezvoltarea rețelilor de transport de energie, prin mecanisme reglementate și transparente, în colaborare cu autoritățile competente.

10. Industrie

PRD susține relansarea industriei românești prin investiții strategice, politici fiscale favorabile și integrarea mecanismelor de piață moderne, inclusiv prin bursă. Obiectivul este reconstrucția unei economii industriale competitive, sustenabile și orientate spre viitor.

10.1. Implementarea mecanismelor de piață și de bursă

PRD propune adoptarea unei legi privind investițiile și capitalizarea prin bursă, care să faciliteze accesul companiilor românești la finanțare prin piața de capital.

10.2. Relansarea și reindustrializarea de bază a economiei

PRD susține **reindustrializarea României** prin politici publice active, investiții strategice și parteneriate public-private. Se propune sprijinirea sectoarelor industriale fundamentale:

- a) industria construcțiilor de mașini și utilaje;
- b) industria electronică și semiconductori;
- c) Industrie chimică, cu accent pe producția de îngrășăminte pentru agricultură, chimicale de bază, valorificând resursele interne de gaze naturale.

În plan industrial, PRD susține **relansarea industriei constructoare de mașini**, prin politici de sprijin fiscal, investiții în cercetare și parteneriate internaționale. De asemenea, se propune revizuirea cadrului legal privind **renegocierea redevențelor pentru exploatarea resurselor naturale**, aplicabil tuturor concesionarilor, astfel încât statul român să obțină venituri corecte și proporționale cu valoarea reală a resurselor exploatate.

În contextul în care România dispune de resurse semnificative de gaze naturale, dar importă îngrășăminte din state precum Bulgaria, care nu dețin astfel de resurse, PRD consideră prioritară dezvoltarea unei capacități interne de producție, pentru a reduce dependența externă.

11. Regiile autonome și agenții guvernamentale

11.1. Transformarea regiilor autonome și verificarea agențiilor naționale

PRD susține transformarea regiilor autonome în societăți comerciale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 195/2019 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2018 pentru completarea Legii nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, care permit reorganizarea acestora prin hotărâre de Guvern sau de consiliu local ori județean.

Se propune verificarea modului de organizare și funcționare a regiilor și a agențiilor naționale, a modului de salarizare la nivelul acestora, precum și revizuirea cadrului legal privind indemnizațiile de participare în consiliile de administrație și atragerea răspunderii deciziilor membrilor consiliilor de administrație.

11.2. Politici forestiere și de conservare

PRD propune revizuirea legislației silvice și crearea unui Program Național pentru Păduri, care să permită:

- a) conservarea fondului forestier național și exploatarea durabilă;
- b) crearea de culoare de protecție la împotriva incendiilor în zonele forestiere;
- c) introducerea de indicatori de performanță pentru activitățile de reîmpădurire, cu specii valoroase (stejar, rășinoase, lemn de foc).

De asemenea, PRD susține verificarea modului de salarizare, acordare a primelor și a altor beneficii în cadrul instituțiilor silvice, în contextul unor controverse publice recente privind utilizarea fondurilor publice.

11.3. Reorganizarea Agenției Domeniilor Statului (ADS)

PRD propune reorganizarea Agenției Domeniilor Statului într-o structură care să permită achiziționarea de terenuri agricole, comasarea și revânzarea acestora pe baza de credite garantate cu terenurile, către tineri agricultori, astfel încât să sprijine dezvoltarea agriculturii locale, întărirea fermei de familie, a formelor asociative și a clasei de mijloc în mediul rural.

11.4. Platformă națională pentru tranzacționarea terenurilor agricole

PRD propune crearea unei platforme naționale dedicate tranzacționării terenurilor agricole, care să funcționeze ca punct unic de acces pentru toate ofertele de vânzare. Pe această platformă, publicarea anunțurilor de vânzare va fi obligatorie, inclusiv în cazul licitațiilor publice, executărilor silite, valorificărilor de bunuri sau vânzării de credite neperformante garantate cu terenuri agricole.

12. Interoperabilitate administrativă și reglementarea utilizării inteligenței artificiale

Digitalizarea administrației publice trebuie să se bazeze pe interoperabilitate, reglementarea responsabilă a inteligenței artificiale (IA) și participarea civică digitală, în conformitate cu legislația națională și europeană.

PRD propune implementarea unor standarde unitare de interoperabilitate la nivel central și local, cu aplicabilitate bidirecțională, inclusiv pentru interacțiunile G2B (Government to Business) și B2B (Business to Business).

Inteligența artificială trebuie reglementată astfel încât să nu poată fi utilizată în mod abuziv pentru a produce sau răspândi informații false, pentru a comite acte de hărțuire sau agresiune digitală, ori pentru a dezvolta aplicații malițioase care afectează sistemele informatice de protecție și control.

Este esențial ca IA să fie folosită exclusiv ca instrument de acces la cunoaștere, progres și eficiență administrativă, nu ca mijloc de manipulare, intimidare sau sabotaj. În acest sens, este necesară o intervenție legislativă care să stabilească clar limitele utilizării IA, sancțiunile aplicabile și responsabilitățile instituțiilor publice și private implicate în dezvoltarea sau utilizarea acestor tehnologii.

PRD susține implementarea mecanismelor de petiții online, consultare online, referendum online și vot electronic disponibile în permanență.

În paralel, digitalizarea participării civice trebuie să devină o componentă permanentă a guvernării democratice. Cetățenii trebuie să aibă acces continuu la mecanisme digitale prin care să poată transmite petiții, să participe la consultări publice, să voteze în cadrul referendumurilor și, pe termen mediu, să își exercite dreptul de vot în mod electronic. Aceste instrumente trebuie să fie securizate, transparente și accesibile, cu respectarea principiilor de confidențialitate, verificabilitate și egalitate de tratament.

13. Agricultură și siguranță alimentară

Memorabil este discursul de recepție la Academia Română, intitulat „ELOGIUL SATULUI ROMÂNESC”¹, rostit pe data de 5 iunie 1937, esența regăsind-o în următorul text: „*Satul-idee este satul care se socotește pe sine însuși centrul lumii și care trăiește în orizonturi cosmice, prelungindu-se în mit. (...) A trăi la oraș înseamnă a trăi în cadru fragmentar și în limitele impuse la fiecare pas de rânduielele civilizației. A trăi la sat înseamnă a trăi în zărițe cosmice și în conștiința unui destin emanat din veșnicie.*”

Pentru a asigura sustenabilitatea și competitivitatea agriculturii românești, PRD propune o abordare integrată, care să vizeze atât modernizarea infrastructurii agricole, cât și protejarea resurselor naturale, diversificarea producției și creșterea valorii adăugate în lanțul agroalimentar.

Reabilitarea și extinderea sistemelor de irigații, precum și realizarea de lucrări de îmbunătățiri funciare, reprezintă o prioritate strategică. Acestea trebuie corelate cu utilizarea eficientă a terenurilor agricole, inclusiv prin valorificarea celor abandonate. În cazurile în care terenurile nu pot fi redat circuitului agricol, se propune împădurirea cu specii rapide și adaptabile, precum salcâmul, în scopul refacerii ecosistemelor și al reducerii eroziunii solului.

1. De asemenea, PRD propune:

- a) folosirea lemnului de foc și a salciei energetice pentru înscrierea în ciclul natural al carbonului;
- b) folosirea terenurilor cultivate pentru combustibili. Peletizarea vegetației, inclusiv a cocenilor de porumb și a tulpinilor de floarea soarelui;
- c) stimularea pregătirii și folosirii îngrășămintelor naturale;
- d) controlul tratamentelor și a substanțelor utilizate pentru tratarea bolilor sau a dăunătorilor precum și al folosirii îngrășămintelor chimice sau a substanțelor necesare pentru ameliorarea solurilor;
- e) înființarea registrelor obligatorii care se livrează odată cu produsul și se completează obligatoriu de către utilizator cu informații care să ducă la realizarea registrelor de patologie în agricultură;
- f) crearea unei pagini de internet oficiale de informare, cu tutoriale și fotografii pentru recunoașterea bolilor și a dăunătorilor, gestionat de ministerul de resort precum și de facultățile de profil;
- g) pachet legislativ pentru încurajarea în agricultură a producției și a comercializării (inclusiv la export), precum și a asocierilor de profil în agricultură. Crearea de spații de depozitare și păstrare pentru asociațiile agricole;
- h) stabilirea unui standard minimal al infrastructurii rurale, cu rapoarte de progres la fiecare 3 ani și actualizarea standardelor în funcție de progresul sau de lipsa acestuia;
- i) identificarea decalajelor dintre mediul urban și rural, cauzele acestora și stabilirea de măsuri în scopul diminuării acestor decalaje și a conformării cu standardele stabilite;
- j) acordarea de ajutoare din bugetul național sau prin programe europene pentru ameliorarea și îmbunătățirea raselor, în concordanță cu nevoile reale ale gospodăriilor.

Autoritățile centrale de profil, în colaborare cu mediul universitar, au obligația de a identifica și implementa soluții pentru atingerea acestor obiective, prin politici publice, cercetare aplicată și parteneriate instituționale.

PRD propune reinventarierea fânețelor și corectarea categoriei de folosință acolo unde acestea au fost înregistrate eronat, ca și fânețe, în conformitate cu Legea nr. 186/2017 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, cu modificările ulterioare și Ordinul MADR nr. 387/2017 pentru aprobarea procedurii privind schimbarea categoriei de folosință a terenurilor agricole situate în extravilanul localităților.

- a) Elaborarea și aprobarea **Programului național pentru satul românesc** prin care să se identifice căile care ar aduce o reîntinerire rurală și nicidecum golirea satului.
- b) Puterea de dăinuire a satelor românești este astăzi² grav afectată de marile presiuni istorice, politice, economice, iar în ultimii 30 de ani, **înstrăinarea clasei de sus față de satul de jos, „dăinuitor și răbdător”, a fost „apăsătoare și dezonorantă”,** afirmă academicianul **Ilie BĂDESCU**.
- c) „Satul românesc, nu ca margine a țării, ci ca epicentru de dăinuire sufletească. Să inducem românilor setea de SAT, precum setea de sănătate a ființei noastre. Codrul și satul tradițional românesc”;
- d) Dezvoltarea capitalului uman din mediul rural prin acordarea de stimulente materiale, inclusiv financiare și fiscale, pentru stabilirea domiciliului în sate, având la bază dezvoltarea durabilă și tranziția ecologică.
- e) Îmbunătățirea infrastructurii de transport la nivel local, îmbunătățirea condițiilor de mediu la nivel local, reducerea poluării, reciclare și managementul deșeurilor, precum și îmbunătățirea condițiilor

¹ www.acor.ro/lucian-bлага-elogiu-satului-romanesc/

² 23 iulie 2019

- de viață, îndeosebi prin creșterea accesului populației la utilități publice de interes local – energie electrică, apă, canalizare, gaze naturale.
- f) Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri local și a antreprenoriatului, prin sprijinirea atragerii de investiții în activități cu caracter productiv.
 - g) Promovarea turismului având ca elemente de identitate a tradițiilor locale/zonale; planificarea teritorială și urbanistică, precum și informarea și educarea publicului cu privire la promovarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural.
 - h) Realizarea de studii și prognoze demografice, precum realizarea de studii cu privire la stadiul digitalizării și la necesarul pentru trecerea la activitatea digitală și aducerea acestora în atenția Guvernului, prin mobilizarea de organizații care pot furniza astfel de informații, pe fondul studiului calității vieții populației de la sate și a organizării de activități social-culturale specifice.
 - i) Dezvoltarea sistemului de exercitare a atribuțiilor prin cooperare între comunele României pe fondul creșterii capacității administrative și financiare a unităților administrativ-teritoriale din mediul rural.
 - j) Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și a procesului educațional din zona rurală prin asigurarea unui nivel european modern.
 - k) Îmbunătățirea accesului la sistemul medical.

14. Educația – o responsabilitate națională

Educația trebuie să fie tratată ca o prioritate națională, nu doar ca un sector administrativ. Fără educație, democrația nu poate funcționa, iar coexistența pașnică devine imposibilă. Dezvoltarea economică și progresul social sunt direct dependente de profesionalismul indivizilor, iar profesionalismul nu poate exista fără o educație solidă. Apărarea națională, la rândul ei, se bazează pe cetățeni informați, responsabili și pregătiți – așa cum afirma Nelson Mandela, „Educația este cea mai puternică armă pe care o putem folosi pentru a schimba lumea.”

O societate sănătoasă se construiește prin oameni care își cunosc valoarea, care nu acceptă compromisuri pentru câștiguri nemeritate și care acționează pe baza principiilor morale și a competenței.

Dacă statul și societatea renunță la educație, rezultatele sunt evidente:

- a) **Oamenii devin ușor manipulabili**, pentru că nu pot discerne adevărul de minciună;
- b) **Profesionalismul este subminat**, pentru că valoarea reală nu mai este apreciată iar oamenii fără valoare vor pretinde recunoaștere socială și vor deține putere de decizie fără a o merita. Lipsa de valoare îi va predispune la superficialitate, oportunism, concesiuni și corupție, pentru că valorile morale nu pot fi garantate și susținute din lipsă de valori personale și principii;
- c) **O societate fragmentată**, unde fiecare caută soluții individuale și se pierde sentimentul de comunitate și valoarea conviețuirii sociale.

14.1. Principii

În prezent, sistemul educațional este rigid, **teoretic și deconectat de la realitățile sociale și economice**, iar reforma educației trebuie să se bazeze pe următoarele principii:

- a) **Gândire critică** – ca obiectiv central al procesului educațional, pentru ca elevii să învețe cum să gândească și cum să folosească cunoștințele acumulate;
- b) **Etică și responsabilitate** – pentru a ajuta la înțelegerea valorilor corecte și la stabilirea ierarhiilor bazate pe valorile fundamentale;
- c) **Lucrul în echipă și conviețuirea socială**;
- d) **Competențe pentru viață** – axate pe abilități practice, nu doar teoretice;
- e) **Identificarea și promovarea modelelor autentice** – personalități care au contribuit semnificativ la progresul omenirii, al creatorilor de artă care au îmbogățit natura umană și au făcut din ea o specie specială față de alte forme de viață;
- f) **PROFESIONALISM** – ca valoare centrală în formarea viitorilor cetățeni;
- g) Formarea caracterului – școala are obligația de a contribui activ la formarea caracterelor viitorilor cetățeni.

14.2. Asigurarea resurselor

Resursele alocate educației sunt, în mod tradițional, limitate, însă o societate care cultivă bun-simț, conștiință profesională și respect pentru valoare le poate utiliza eficient și responsabil.

Pentru a construi o societate bazată pe profesionalism, etică și competență, este esențial ca mediocritatea să nu fie acceptată ca normă cotidiană.

Un prim pas concret în această direcție este asigurarea unei mese calde pentru toți elevii, indiferent de mediul social sau geografic. Alimentația adecvată este o condiție de bază pentru participarea școlară, pentru sănătatea copiilor și pentru reducerea abandonului școlar. Măsura trebuie extinsă la nivel național, cu finanțare stabilă și implementare eficientă, nu doar ca program-pilot.

14.3. Programele școlare

Schimbarea reală în educație nu poate veni doar din declarații de intenție sau teorii frumoase, ci din mecanisme concrete, aplicabile și adaptate realității. Programele școlare trebuie să reflecte nevoile societății actuale și să contribuie la formarea unor cetățeni responsabili, capabili să gândească critic și să acționeze etic.

Este necesară includerea în curriculum a unor componente educaționale care să transmită norme morale și să definească limitele sănatoase ale libertății. O libertate fără repere conduce la haos și injustiție; de aceea, educația trebuie să ofere elevilor instrumente pentru a înțelege responsabilitatea individuală și colectivă.

Programele de studiu trebuie armonizate cu realitățile economice și sociale, prin implicarea mediului de afaceri, a asociațiilor profesionale și a comunităților locale. Elevii trebuie să aibă ocazia de a analiza probleme concrete din viața reală, să dezvolte gândire logică și să facă conexiuni între discipline, pentru a înțelege complexitatea lumii în care trăiesc.

14.4. Structura formelor de învățământ:

Sistemul de învățământ trebuie să fie organizat coerent, cu obiective clare pentru fiecare etapă de formare, adaptate nevoilor reale ale societății și ale pieței muncii. Structura propusă de PRD include următoarele forme de învățământ:

- a) **Învățământ antepreșcolar** – destinat copiilor sub 3 ani, cu accent pe dezvoltarea timpurie, stimularea cognitivă și socială, în parteneriat cu familia;
- b) **Învățământ preșcolar** – axat pe formarea abilităților de bază, dezvoltarea limbajului și a capacității de relaționare;
- c) **Învățământ primar** – orientat spre formarea competențelor fundamentale, cu accent pe învățarea prin joc, explorare și înțelegerea lumii înconjurătoare;
- d) **Învățământ gimnazial** – include metode moderne de predare, precum matematica, fizica și chimia distractivă, cu explicații accesibile și interactive, pentru a stimula curiozitatea și gândirea logică;
- e) **Învățământ liceal și profesional** oferă trasee educaționale flexibile, adaptate aptitudinilor elevilor, cu accent pe formarea profesională și integrarea în piața muncii;
- f) **Învățământ vocațional și postliceal** – destinat formării specializate în domenii tehnice, artistice sau de servicii, cu sprijin pentru inserția profesională;
- g) **Învățământ superior** – se propune introducerea unui sistem de credite rambursabile, care pot fi achitate fie prin contribuție financiară, fie prin prestarea de activități profesionale în țară sau prin dezvoltarea unei afaceri locale, pe o durată echivalentă cu anii de studii; mecanismul va fi reglementat prin lege specială, cu garanții instituționale și criterii de eligibilitate;
- h) **Învățământ doctoral** – se propune aplicarea unui sistem de credite rambursabile, cu accent pe cercetare aplicată, inovare și contribuție la dezvoltarea națională. Rambursarea se va realiza prin activitate profesională în țară, contribuție financiară ori dezvoltarea unei afaceri locale, pe o durată echivalentă cu perioada studiilor doctorale.

14.5. Priorități și domenii de studiu

Pentru a răspunde nevoilor strategice ale României, sistemul de învățământ trebuie să fie orientat spre formarea de specialiști în domenii-cheie. Se propune definirea anuală, prin hotărâre de Guvern, a unui set de **domenii prioritare de studiu**, care vor beneficia de sprijin financiar, facilități fiscale și parteneriate public-private.

Domenii prioritare propuse de PRD includ:

- a) energie regenerabilă și eficiență energetică;

- b) agricultură sustenabilă și siguranță alimentară;
- c) sănătate publică și asistență medicală;
- d) educație și formare pedagogică;
- e) IT, inteligență artificială și securitate cibernetică;
- f) inginerie și robotică;
- g) mediu și schimbări climatice;
- h) economie socială și antreprenariat rural;
- i) turism cultural și ecologic;
- j) arte și industrii creative.

14.6. Reforma inspecțiilor și mentorat instituțional

Reforma inspecțiilor școlare trebuie să transforme controlul formal într-un proces activ de sprijin, mentorat și dezvoltare profesională. Activitățile de mentorat trebuie să devină componente esențiale și obligatorii ale sistemului de evaluare, fiind realizate inclusiv prin asocierea între unități de învățământ, în cadrul unor rețele de colaborare și învățare reciprocă.

Inspecțiile școlare trebuie să includă și activități de control ad-hoc, desfășurate în afara județului de reședință, urmate de schimburi de experiență între inspectorate. Aceste vizite interjudețene vor contribui la uniformizarea practicilor educaționale, la identificarea de soluții inovatoare și la crearea unei culturi instituționale bazate pe învățare continuă și colaborare.

14.7. Reformarea corpului profesoral

Calitatea educației depinde, în primul rând, de calitatea cadrelor didactice, fără a minimaliza rolul familiei în formarea copiilor, elevilor, tinerilor. Ei nu sunt doar transmițători de informații, ci **arhitecții viitorului** – cei care modelează caractere și insuflă/crează valori.

În sens larg, termenul „dascăl” desemnează personalul didactic implicat în procesul educațional: educatori, învățători, profesori, asistenți, laboranți și alte categorii cu atribuții pedagogice.

PRD propune instituirea, la nivel național, a **dosarului profesional al dascălului**, gestionat de Ministerul Educației, care să reflecte evoluția profesională a fiecărui cadru didactic, precum și progresul educațional al elevilor săi. Evaluarea performanței unui profesor trebuie să se bazeze în primul rând pe impactul educațional asupra elevilor/studentilor săi, nu doar pe formalism administrativ.

Evaluarea profesorilor trebuie să fie complexă și echilibrată, incluzând următoarele componente:

- a) **feedback anonim standardizat** din partea elevilor și părinților, prin chestionare reglementate metodologic;
- b) criterii de evaluare stabilite de Ministerul Educației și inspectoratele școlare, care să includă implicarea în activități de mentorat, cluburi științifice, olimpiade, meditații organizate în cadrul unității de învățământ;
- c) observarea directă la clasă, realizată de către mentori și inspectori educaționali;
- d) analiza progresului elevilor, nu doar a rezultatelor finale.

Un sistem educațional eficient presupune **observarea activității didactice a profesorilor în clasă** de către cadre didactice cu experiență sau inspectori educaționali. Profesorii cu experiență pot îndeplini rolul de mentori, oferind sprijin metodologic și feedback constructiv colegilor aflați în stadiu de formare sau debut profesional.

PRD propune, de asemenea, introducerea unui **rezidențiat în cariera didactică**, similar celui din domeniul medical, care să includă o perioadă de practică supervizată, mentorat și evaluare continuă. Formarea continuă trebuie să fie obligatorie, nu opțională, iar cadrele didactice trebuie să fie sprijinite să se adapteze noilor generații și metodologii.

Profesorii trebuie să beneficieze de formare continuă, obligatorie, pentru a fi la zi cu metodele moderne de predare și cu evoluțiile din domeniul lor. Implicarea în proiecte educaționale, cluburi, activități extracurriculare și inițiative de mentorat trebuie să fie monitorizată și valorizată în cadrul evaluării profesionale.

Evaluarea cadrelor didactice trebuie să includă analiza capacității acestora de a sprijini elevii în descoperirea propriilor talente și pasiuni. Participarea elevilor la olimpiade, concursuri și proiecte educaționale este un indicator relevant al implicării profesorului în dezvoltarea elevilor.

Activitatea didactică poate fi observată direct, inclusiv prin înregistrarea orelor, cu acordul prealabil scris al cadrelor didactice și al părinților, pentru a analiza modul în care profesorul explică, interacționează

și menține atenția clasei. Observarea trebuie realizată de mentori și inspecți educaționali, care oferă feedback constructiv și sprijin pentru îmbunătățirea performanței.

Evaluarea profesorilor trebuie să se bazeze pe **rata de promovabilitate reală a cursanților** corelată cu **gradul de pregătire pentru examenele oficiale**.

Discrepanțele semnificative între notele acordate și performanțele elevilor la evaluările naționale trebuie analizate profesional, în vederea identificării nevoilor de formare continuă și îmbunătățire a practicilor pedagogice, iar dacă se constată abateri de la normele profesionale, aplicarea măsurilor disciplinare prevăzute de lege.

Un alt criteriu esențial este **rata de abandon școlar și capacitatea profesorului de a menține motivația elevilor**. În cazul în care se constată o rată ridicată de abandon școlar într-o clasă – prin dezinteres sau renunțare la studii – este necesară o analiză din perspectiva metodei și eficienței pedagogice, în corelație cu contextul educațional și social.

Rata de abandon școlar și nivelul de motivație a elevilor pot constitui indicatori relevanți în evaluarea eficienței pedagogice, în corelație cu contextul educațional și social. În situațiile în care se constată scăderi semnificative ale implicării elevilor, este necesară o analiză profesională a metodelor utilizate de cadrele didactice implicate.

Evaluarea cadrelor didactice trebuie să fie centrată pe **progresul elevilor**, nu exclusiv pe performanțele de vârf. Un elev care pornește slab, dar evoluează constant, reflectă succesul pedagogic al profesorului. Se propune ca evaluarea cadrelor didactice să se bazeze preponderent pe progresul elevilor (80%), completată de nivelul de satisfacție exprimat de elevi și părinți (20%).

Feedback-ul anonim din partea elevilor și părinților trebuie să fie integrat în procesul de evaluare, prin chestionare standardizate care analizează claritatea explicațiilor, implicarea profesorului și comunicarea cu familia. În acest fel, cadrele didactice vor fi evaluate nu doar pentru transmiterea de informații, ci și pentru contribuția lor la formarea elevilor ca persoane responsabile, pregătite pentru viață.

14.8. Criterii de recompensare

Recompensarea cadrelor didactice trebuie să fie corelată cu performanța profesională, implicarea în activități educaționale și contribuția reală la formarea elevilor/studenților, iar din acest motiv PRD propune următoarele criterii de recompensare, în conformitate cu legislația în vigoare și cu principiile echității și meritocrației:

- a) **Creșterea salariilor, condiționată de performanță** – Creșterea salariilor nu trebuie să fie uniformă, ci diferențiată în funcție de competențele demonstrate, rezultatele obținute și implicarea în viața școlii;
- b) **Posibilitatea de promovare** – Profesorii care obțin rezultate remarcabile trebuie să aibă posibilitatea de promovare în poziții superioare în sistemul educațional, cum ar fi mentori, formatori sau coordonatori de programe educaționale. PRD propune completarea cadrului legal actual și recunoașterea oficială și remunerarea corespunzătoare a acestor poziții;
- c) **Statut social ridicat** – Statutul social al profesorului trebuie consolidat. Respectul față de profesori trebuie să fie echivalent cu cel acordat altor profesii fundamentale, precum medicina sau ingineria. Acest respect se câștigă prin recunoașterea valorii pe care profesorii o oferă societății și prin susținerea lor instituțională.
- d) **Reducerea birocrăției** – Reducerea birocrăției este esențială. Profesorii trebuie să fie eliberați de sarcini administrative inutile, care le consumă timpul și energia, pentru a se putea concentra pe activitatea didactică și pe dezvoltarea elevilor. Digitalizarea proceselor administrative și simplificarea raportărilor sunt măsuri urgente pe agenda PRD.

14.9. Unități de evaluare

Evaluarea cadrelor didactice trebuie să se bazeze pe criterii de performanță clare, obiective și aplicabile pe termen mediu și lung. Se propune introducerea unui sistem național de **unități de evaluare**, care să includă observația directă la clasă, implicarea în activități extracurriculare și de mentorat, precum și rezultatele obținute de elevi în timp.

Evaluarea nu trebuie să se limiteze la un singur an școlar, ci să se bazeze pe date colectate pe o perioadă extinsă de 5–10 ani, cu respectarea normelor privind protecția datelor și arhivarea instituțională. Performanțele slabe într-un an pot reprezenta o excepție, însă un trend descendent constant indică o problemă sistemică.

Astfel, se urmărește o evaluare predictivă și corectă a performanței didactice, cu precădere:

- a) evoluția elevilor la testări standardizate;
- b) nevoia de a introduce **teste aplicative**, în care elevii să rezolve exerciții teoretice precum și probleme/situații din viața reală. Astfel, se va analiza **capacitatea elevilor de a face conexiuni**

între materii și de a gândi logic, accentuându-se nevoia de a memora pentru a avea elemente între care să se realizeze conexiuni.

- c) fiecare unitate de învățământ va urmări, cu respectarea legislației în vigoare, traseul educațional și profesional al absolvenților săi pe o perioadă de cel puțin 10 ani;
- d) se vor colecta date privind rata de angajare, continuarea studiilor și succesul în carieră, pentru a evalua impactul real al educației oferite, cu respectarea legislației privind protecția datelor personale;
- e) criteriile de evaluare a instituțiilor de învățământ superior, care să reflecte calitatea formării și inserției profesionale, nu doar numărul de diplome emise. Se va face distincție clară între universitățile performante și cele care nu îndeplinesc standardele de performanță (recunoscute în spațiul public drept „fabrici de diplome”).

14.10. Evaluarea elevului/studentului

Evaluarea elevului trebuie să depășească simpla notare și să reflecte parcursul său educațional, dezvoltarea personală și capacitatea de integrare socială. Se propune reglementarea unui **dosar profesional al elevului/studentului**, gestionat de Ministerul Educației, care să includă date privind evoluția școlară, participarea la concursuri, olimpiade și alte activități relevante. Acest dosar va permite o evaluare completă, pe termen lung, a progresului elevului/studentului, nu doar pe durata unui an școlar/universitar.

Evaluarea trebuie să includă și aspecte precum capacitatea de comunicare, lucrul în echipă, încrederea în sine și abilitatea de a lua decizii. Aceste competențe sunt esențiale pentru formarea unor cetățeni activi și responsabili.

Unitățile de învățământ vor avea responsabilitatea de a urmări **parcursul profesional al absolvenților** și se vor colecta date privind continuarea studiilor, rata de angajare și succesul în domeniile alese, prin contact periodic cu foștii elevi, în scopul evaluării impactului educației oferite.

Se propune **publicarea ierarhiilor elevilor/studentilor pe baza notelor**, ca instrument de transparență și motivare, cu respectarea principiilor de protecție a datelor. Ierarhizarea trebuie să fie realizată într-un mod care să nu afecteze demnitatea elevilor/studentilor, dar care să reflecte performanța academică reală.

PRD susține reglementarea responsabilizării părinților, prin impunerea de sancțiuni pecuniare, de a participa la ședințele cu părinții, sau cel puțin în cazul în care nu pot participa direct, de a lua contact cu corpul profesoral cel puțin o dată pe lună pentru a participa la procesul educațional.

14.11. Meditații

Respectul față de profesori trebuie să se bazeze pe **valoarea reală**, din valorile și modelele pe care le promovează, nu dintr-o funcție formală.

PRD propune reglementarea **scutirii de impozit** pentru veniturile obținute din meditații individuale (cu un singur elev), cu condiția **declarării transparente a sumelor** în sistemul fiscal.

În scopul promovării echității educaționale, cadrele didactice care oferă meditații contra cost vor avea posibilitatea de a **deduce fiscal** sumele datorate prin prestarea de activități educaționale gratuite pentru elevi proveniți din medii defavorizate sau cu venituri reduse.

Mecanismul propus de PRD prevede ca: pentru fiecare **doi elevi plătitori**, profesorul va oferi meditații gratuite unui elev eligibil sau va desfășura **activități remediale suplimentare în cadrul unității de învățământ**, echivalente cu valoarea impozitului datorat.

Această măsură urmărește **recunoașterea valorii reale a profesiei didactice**, prin încurajarea implicării sociale și consolidarea rolului profesorului ca model educațional și moral în comunitate.

14.12. Direcții de acțiune ale PRD:

- a) Se propune crearea unei Biblioteci Naționale de Filme, ca instituție publică de interes național, organizată pe categorii tematice, în conformitate cu Legea nr. 334/2002 privind bibliotecile și legislația privind drepturile de autor;
- b) Documentare științifice;
- c) Documentare istorice și politice;
- d) Filme artistice cu impact educațional.
- e) Reînființarea cluburilor educaționale extrașcolare de copii, de elevi și de studenți, cum ar fi Palatele și Cluburile Copiilor, cu tematici diverse: aeromodelism, inginerie, chimie aplicată, robotică etc.).
- f) Se propune modificarea cadrului legal actual și introducerea unei obligații legale pentru fundațiile

județene de tineret de a desfășura activități educaționale, ca parte a misiunii publice asumate. În cazul neîndeplinirii repetate a acestei obligații, se propune ca autoritățile competente să poată solicita, prin instanță, retragerea dreptului de administrare a patrimoniului public.

- g) Se propune ca accesul în învățământul gimnazial superior, liceal și universitar să se realizeze pe
- h) bază de examen de admitere, în funcție de profilul și capacitatea instituției.
- i) Se propune evaluarea și finanțarea instituțiilor de învățământ superior în funcție de rata de angajare a absolvenților și de calitatea parteneriatelor cu mediul privat. Obligativitatea facultăților de a avea contracte de practică efectivă cu sectorul productiv privat, inclusă în programa școlară. Aceste contracte vor permite profesorilor să participe la studii practice în cadrul firmelor împreună cu studenții în programele de internship.
- j) PRD susține instituirea topului performanțelor școlilor românești și promovarea marilor profesori
- k) și oameni de știință cu realizările lor. De asemenea, pentru promovare valorilor educaționale, PRD propune asocierea liceelor cu numele unor personalități culturale și științifice, amenajarea spațiilor școlare cu portrete și citate din lucrările acestora și introducerea unei materii dedicate istoriei științei, artei și marilor inovatori.
- l) Prioritizarea cercetării aplicate, dezvoltării și inovării ca element de creștere a valorii adăugate în
- m) economie.
- n) PRD propune organizarea în școli, întâlniri cu elevi recunoscuți prin evoluția lor profesională, oameni de știință, academicieni sau oameni cu realizări personale notabile (avocați internaționali, diplomați, doctori deschizători de drumuri, profesori universitari, cercetători, regizori, oameni de cultură).
- o) Training-uri anuale obligatorii pentru personalul didactic.
- p) Schimburi de experiență națională și internațională.
- q) Obligativitatea formării continue și crearea de forumuri profesionale pe paginile de internet ale unităților de învățământ.
- r) Evaluări periodice – teste reale de competență și eficiență.
- s) Promovarea lucrului în echipă și învățarea tehnicilor de comunicare pentru lucrul în echipă, ca răspuns la tendințele individualiste care afectează colaborarea. Educația trebuie să formeze caractere capabile să coopereze, nu să concureze distructiv

15. Cultură, patrimoniu și libertate religioasă

Știința explorează adevărul obiectiv, în timp ce cultura și libertatea religioasă reflectă dimensiunea emoțională și spirituală a societății. Educația trebuie să le valorizeze complementar, fără a le opune.

PRD propune o **abordare multianuală** pentru punerea în valoare a **patrimoniului istoric și cultural național**, material și imaterial, în conformitate cu **Legea nr. 26/2008** privind protejarea patrimoniului cultural imaterial.

De asemenea, PRD militează pentru sprijinirea sportului de performanță și dezvoltarea unui program național de promovare a sportului de masă, iar în acest sens este necesară o reformă a mecanismului de finanțare a federațiilor sportive și limitarea finanțării sporturilor de echipă (fotbal, baschet, volei, handbal, judo, rugby) din bugetele locale, cu excepția programelor pentru copii și juniori sau a celor declarate de utilitate publică.

16. SĂNĂTATE

„UN STAT CARE NU POATE ASIGURA UN SISTEM DE SĂNĂTATE PERFORMANT PENTRU CETĂȚENII SĂI, ESTE UN STAT ÎN CARE AUTORITĂȚILE ACESTUIA NU MERITĂ RESPECT.”

Prosperitatea unei națiuni se măsoară înainte de toate prin starea de sănătate a populației. Sănătatea nu este doar un drept fundamental, ci și o componentă esențială a **securității naționale**, cu impact direct asupra stabilității sociale, economice și demografice.

În conformitate cu prevederile **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2017 privind asistența medicală comunitară**, cu modificările ulterioare, programul politic al PRD propune o **reconfigurare**

strategică a serviciilor de sănătate la nivel local, cu accent pe prevenție, echitate și integrare interinstituțională. Această armonizare presupune:

a) **Extinderea rețelei de centre comunitare integrate** în toate județele, cu prioritate în zonele rurale și defavorizate, pentru a asigura accesul echitabil la servicii medicale, sociale și educaționale;

b) **Alocarea de fonduri dedicate** pentru dezvoltarea infrastructurii acestor centre, precum și pentru formarea și salarizarea personalului medical și social implicat (medici de familie, asistenți comunitari, medieri sanitari, psihologi, asistenți sociali);

c) **Digitalizarea completă a serviciilor comunitare**, prin crearea unor platforme interoperabile care permit monitorizarea în timp real a indicatorilor de sănătate, urmărirea cazurilor vulnerabile și evaluarea eficienței intervențiilor;

d) **Instituirea unor parteneriate funcționale între autoritățile publice locale, direcțiile de sănătate publică, unitățile medicale, ONG-uri și comunitate**, pentru a asigura o abordare integrată și sustenabilă a sănătății publice;

e) **Reducerea inegalităților teritoriale în accesul la servicii medicale**, prin politici de mobilitate a personalului medical, stimulente pentru activitatea în zone izolate și dezvoltarea rețelelor de telemedicină.

Această abordare transformă sănătatea comunitară dintr-un serviciu marginal într-un **pilon central al politicii de sănătate publică**, contribuind la prevenirea bolilor, reducerea presiunii asupra spitalelor și creșterea calității vieții în comunitățile locale.

16. 1. Criterii de evaluare a performanței sistemului de sănătate:

Deși România a făcut tranziția în 1997 de la modelul sovietic Semashko la un sistem de asigurări sociale inspirat din modelul Bismarck, sistemul sanitar rămâne în continuare **puternic centralizat**, cu **monopol de stat** și o serie de vulnerabilități structurale. Evaluarea performanței trebuie să pornească de la identificarea acestor puncte slabe și de la propunerea unor soluții legislative și administrative concrete, după cum urmează:

- a) **subfinanțarea cronică** - România alocă circa 6% din PIB pentru sănătate, mult sub media UE (10%) și SUA (20%). Această subfinanțare afectează grav capacitatea sistemului de a oferi servicii de calitate, de a atrage personal medical și de a investi în infrastructură.
- b) **infrastructura medicală neadaptată** – Majoritatea spitalelor din România funcționează în clădiri învechite și fragmentate, uneori la kilometri distanță unele de altele. Această organizare duce la costuri ridicate, timpi mari de transfer între secții și dificultăți în coordonarea actului medical. Modelul „totul sub același acoperiș” propus presupune integrarea tuturor specialităților într-un singur spital, ceea ce ar reduce costurile și ar crește eficiența.
- c) **inegalități de acces rural versus urban** - Accesul la servicii medicale este profund inegal, în special în zonele rurale. Deficitul de personal poate fi compensat prin stimulente financiare și locuințe de serviciu.
- d) **accent pe tratament și nu pe prevenție** - Sistemul medical românesc investește prea puțin în prevenție iar în viziunea PRD, campaniile de screening și vaccinare trebuie extinse, iar cetățenii care ignoră aceste programe ar putea fi responsabilizați prin politici publice.
- e) **campanii de vaccinare** - Campaniile de vaccinare trebuie să devină o componentă permanentă a politicilor de sănătate publică, nu doar reacții punctuale la crize epidemiologice. Este esențială creșterea acoperirii vaccinale prin informare, combaterea dezinformării și implicarea autorităților locale și a medicilor de familie.
- f) **formarea medicilor fără planificare strategică** - Formarea profesională a medicilor trebuie corelată cu nevoile reale ale sistemului sanitar, printr-un mecanism național de planificare a specializărilor, care să prevină dezechilibrele și migrația profesională.
- g) **sistemul australian DRG (Diagnosis Related Group), neactualizat în România**, reprezintă un punct cheie în reforma sanitară. În Australia acest cod DRG se actualizează o dată la 3 luni.
- h) **lipsa unui sistem de finanțare bazat pe performanță clinică** - Sistemul actual de finanțare a spitalelor nu valorizează calitatea actului medical, ci se bazează pe raportarea numerică a cazurilor tratate, fără a ține cont de complexitatea intervențiilor, rezultatele obținute sau impactul asupra sănătății pacientului. Această abordare penalizează spitalele care tratează cazuri grave și multidisciplinare, deoarece primesc alocări similare cu unități care gestionează patologii simple. Reforma sistemului sanitar trebuie să introducă un mecanism de finanțare diferențiat, care să recompenseze: rezultatele clinice măsurabile (rata de succes, complicații, recurențe), gradul de

dificultate al cazurilor (prin DRG-uri ajustate și scoruri de complexitate), eficiența și calitatea îngrijirii (timp de recuperare, satisfacția pacientului, prevenirea reinternărilor).

- i) **manageri nu trebuie numiți politic** - Funcțiile de conducere din spitalele publice trebuie ocupate prin concursuri transparente, cu evaluare anuală/audit pe baza unor indicatori obiectivi de performanță, realizată de auditori independenți.
- j) **lipsa dosarului electronic al pacientului (DES)** - Dosarul electronic de sănătate trebuie să devină un instrument central în actul medical, prin integrarea tuturor furnizorilor de servicii și interoperabilitate cu CNAS, spitale și farmacii.
- k) **lipsa registrului digital de cancer** - Registrul Național de Cancer, aflat în prezent într-o formă incomplet digitalizată sau inexistentă în multe județe, trebuie operaționalizat printr-un sistem informatic integrat care să permită raportarea automată a cazurilor, corelarea cu dosarul electronic al pacientului și monitorizarea eficienței a tratamentelor și a costurilor oncologice.
- l) **audit clinic intern și extern** - Auditul clinic, atât intern cât și extern, trebuie să devină o practică standard în toate unitățile sanitare, ca instrument de evaluare a calității actului medical. Prin aplicarea ghidurilor și protocoalelor internaționale, auditul permite identificarea abaterilor de la bunele practici, creșterea transparenței și îmbunătățirea continuă a serviciilor oferite. Implementarea sa contribuie la profesionalizarea sistemului sanitar și la crearea unui cadru de responsabilitate reală în rândul personalului medical.

16.2. Reevaluarea sistemului DRG-urilor (Diagnosis-Related Groups):

Sistemul DRG, utilizat pentru finanțarea serviciilor medicale spitalicești, trebuie reevaluat și recalibrat pentru a reflecta costurile reale ale tratamentelor, complexitatea cazurilor și performanța clinică a unităților sanitare. În forma actuală, spitalele mari care tratează cazuri complexe sunt finanțate similar cu cele mici, ceea ce generează inechitate și demotivare instituțională.

Reforma DRG trebuie să urmărească:

- a) **creșterea controlului costurilor** – prin evitarea internărilor nejustificate și reducerea cheltuielilor spitalelor;
- b) **protejarea calității îngrijirii medicale** - prin eliminarea presiunii de externare prematură a pacienților cu afecțiuni grave, care devin adesea o povară financiară în sistemul actual de plată.
- c) **prevenirea abuzului de codificare** - prin introducerea unor mecanisme de audit extern și verificări independente, care să descurajeze supraevaluarea artificială a cazurilor în scopul obținerii unor alocări financiare mai mari.
- d) **crearea unui cadru de comparabilitate între spitale** - prin standardizarea indicatorilor de performanță și publicarea transparentă a datelor privind costurile și rezultatele clinice, pentru a permite evaluarea obiectivă a eficienței instituțiilor sanitare.

PRD susține o recalibrare a sistemului DRG în baza căruia se face plata serviciilor medicale către spitale de către CNAS iar mecanismul DRG trebuie să aibă ca și obiective:

- a) **ajustarea corectă a sumelor alocate** – alocările financiare trebuie să fie **realiste** pentru a reflecta costurile reale ale tratamentului și complexitatea cazurilor;
- b) **creșterea transparenței** – introducerea unor **verificări independente** pentru a preveni **fraudele și raportarea falsă sau eronată a cazurilor**;
- c) **finanțarea să combine DRG cu alte metode de finanțare** – unele spitale ar putea fi finanțate și pe bază de **performanță și rezultate**, nu doar per caz tratat.

16.3. Finanțare, performanță și profesionalizare în sistemul sanitar

- a) Creșterea bugetului sistemului sanitar din România

România alocă în prezent aproximativ **6 % din PIB** pentru sănătate, mult sub media europeană, spre deosebire de Republica Federală Germania, unde se alocă 12% din PIB și departe de nivelul alocat în SUA. Această subfinanțare cronică afectează grav capacitatea sistemului de a oferi servicii medicale de calitate, de a investi în infrastructură și de a susține prevenția.

Lipsa unui sistem de prevenție bine definit duce la diagnosticarea tardivă a bolilor și la costuri crescute pentru tratamente. Este necesară **responsabilizarea cetățenilor** care nu participă la programele de screening, prin politici de stimulare și informare.

- b) Identificarea căilor de introducere pe scară largă a telemedicinii în zona rurală

Telemedicina trebuie să devină o soluție reală pentru accesul la servicii medicale în zonele defavorizate. Conform Hotărârii Guvernului nr. 1133/2022 privind aprobarea Normelor metodologice de

punere în aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 196/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, telemedicina este reglementată, dar implementarea este limitată.

c) Criterii de performanță pentru medici

Evaluarea medicilor trebuie să se bazeze pe **criterii clare de performanță**, care trebuie să fie **obiective, măsurabile și echitabile**, având în vedere complexitatea actului medical și impactul asupra sănătății publice.

Medicina nu este doar despre **numărul de pacienți tratați**, ci despre **calitatea îngrijirii oferite, rezultatele pe termen lung și impactul asupra sănătății publice**. PRD propune crearea și aplicarea unor **standarde naționale de performanță**, bazate pe date reale (rata de succes, diagnostic corect, timp de reacție).

PRD propune instituirea unui sistem național de evaluare a performanței medicale, bazat pe criterii obiective, măsurabile și echitabile:

1. Rezultatele clinice și rata de succes a tratamentelor:

- a) **Procentul de pacienți vindecați** în funcție de tipul de afecțiune tratată;
- b) **Complicațiile post-tratament** –medicii cu rate ridicate de erori diagnostice vor fi reevaluați și incluși în programe de formare continuă;
- c) **Rata de readmisie în spital** – dacă pacienții revin des pentru aceeași problemă, tratamentul inițial nu a fost corect sau a fost deficitar;

Fiecare spital ar trebui să publice online **câți pacienți revin după X (30-60) zile** de la externare, ca indicator al calității tratamentului și cauzele revenirii.

2. Precizia diagnosticelor

- a) **Corectitudinea diagnosticelor** comparată cu evaluări independente sau cu rezultatele de laborator/imagistice;
- b) **Procentul de diagnostice greșite** raportat la media națională;
- c) **Compararea diagnosticelor inițiale cu rezultatele finale ale investigațiilor**, iar medicii care comit erori frecvente trebuie trimiși la recalificare profesională.

PRD definește eroarea medicală, în sensul propunerii sale politice, ca o abatere semnificativă de la protocoalele clinice și standardele profesionale, care conduce la afectarea stării de sănătate a pacientului, fiind identificabilă prin discrepanțe între diagnosticul inițial și cel confirmat prin investigații.

În cazul în care frecvența acestor erori depășește pragul de 10% din totalul cazurilor tratate într-un interval de 6 luni, se impune reevaluarea profesională a medicului, conform prevederilor Legii nr. 95/2006 privind exercitarea profesiei și a normelor privind auditul clinic.

3. Rata de satisfacție a pacienților și comunicarea

- a) **Chestionare anonime completate de pacienți** privind claritatea explicațiilor, empatia și disponibilitatea medicului;
- b) **Numărul de plângeri și reclamații** – un număr mare de plângeri poate indica probleme de comunicare, tratament sau de conduită profesională;
- c) Feedback-ul pacienților poate fi folosit ca **indicator de performanță** și influențează posibilitatea unui medic de a primi fonduri sau promovări.

4. Timpul de reacție și eficiența în urgențe

- a) **Timpul de intervenție** în cazuri de urgență/critice;
- b) **Timpul de așteptare la Unitățile de Primiri Urgențe (UPU);**
- c) **Respectarea protocoalelor medicale** pentru urgențe critice;
- d) Medicii de la unitățile de primiri urgență trebuie evaluați prin **timpul de reacție la cazurile grave, respectarea protocoalelor și rata de supraviețuire a pacienților critici**.

5. Actualizarea cunoștințelor și dezvoltarea profesională și educație medicală continuă, ca obligație profesională

PRD propune crearea unui cadru instituționalizat pentru participarea obligatorie la cursuri de perfecționare a cadrelor medicale, iar formarea continuă să nu mai fie opțională, ci parte integrantă din parcursul profesional al medicului.

De asemenea, se urmărește integrarea universităților în formarea continuă și crearea de parteneriate internaționale pentru schimb de experiență, iar participarea la programe europene să fie parte din traseul profesional, nu doar opțiune individuală.

Pe parcursul dezvoltării profesionale și a educației medicale, PRD încurajează implicarea medicilor în cercetare și diseminarea rezultatelor în reviste de specialitate.

În egală măsură, participarea la cursuri de perfecționare organizate și gestionate de Ministerul Sănătății și certificările ulterioare ar trebui să reprezinte o condiție pentru menținerea dreptului de liberă practică.

Medicii trebuie să acumuleze **un număr minim de credite de educație continuă anual**, altfel își pot pierde dreptul de practică dacă nu acumulează creditele în decurs de maxim trei ani.

Astfel, PRD propune stabilirea unui număr de credite de educație medicală continuă (CEMC):

- a) Participarea la cursuri de perfecționare;
- b) Participarea la congrese;
- c) Prezentarea de lucrări;
- d) Publicarea în reviste de specialitate;
- e) Realizarea de lucrări de cercetare;
- f) Ținerea de cursuri universitare;
- g) Reflexii asupra cazurilor clinice și completarea în Registrele naționale de Patologie;
- h) Participarea la operații – calcule în funcție de complexitate și poziția în echipa operatorie.

PRD propune instituționalizarea cursurilor de reprofesionalizare a personalului medical și obligația acestora de a participa la cursuri de actualizare a competențelor.

PRD susține dezvoltarea unei infrastructuri de cazare accesibilă în proximitatea unităților medicale, destinată însoțitorilor pacienților care vin din alte localități. Aceste facilități sunt gestionate în parteneriat cu autoritățile locale și spitalele, contribuind la reducerea presiunii financiare asupra familiilor și la creșterea accesului echitabil la servicii medicale.

De asemenea, se propune introducerea unei cerințe minime de activitate clinică pentru cadrele universitare din domeniul medical, astfel încât formarea viitorilor medici să se bazeze nu doar pe teorie, ci și pe practică directă. Această măsură urmărește creșterea relevanței curriculei universitare și alinierea învățământului medical la nevoile reale ale sistemului sanitar.

6. Realizarea spitalelor regionale

Se susține finalizarea și operaționalizarea celor trei spitale regionale (Iași, Cluj, Craiova), ca parte esențială a reformei infrastructurii medicale din România. Aceste unități trebuie să devină centre de excelență în diagnostic, tratament și cercetare, cu rol strategic în echilibrarea accesului la servicii medicale de înaltă calitate în toate regiunile țării.

17. Muncă, pensii și protecție socială

„E nevoie sa-i ajutam pe cei săraci pentru a-i proteja pe cei bogați” - J.F.Kennedy

România are nevoie de o reformă profundă a relațiilor de muncă, a sistemului de pensii și a politicilor de protecție socială. Acestea trebuie să reflecte realitățile economice actuale, să încurajeze munca și responsabilitatea, dar și să protejeze categoriile vulnerabile. PRD propune o abordare echilibrată, în care drepturile și obligațiile sunt clar definite, iar sustenabilitatea sistemelor publice este o prioritate.

17.1. Reechilibrarea raporturilor dintre angajat și angajator

PRD propune consolidarea echilibrului contractual dintre angajat și angajator, prin măsuri care să reflecte atât drepturile, cât și obligațiile părților, în conformitate cu legislația muncii. Se urmărește:

- Clarificarea obligațiilor reciproce în cadrul contractului individual de muncă, inclusiv în cadrul procedurii de încetare a raporturilor de muncă și a efectelor acestora asupra postului vacant și condițiile de reocupare.

- **Responsabilizarea angajatului** față de angajator, prin încurajarea unei conduite bazate pe performanță, respectarea angajamentelor companiei și înțelegerea impactului economic al activității desfășurate, fără a afecta drepturile fundamentale ale angajatului.

Se impune simplificarea procedurilor de concediere, în special în cazul restructurărilor sau reorganizărilor, prin eliminarea blocajelor administrative care împiedică reocuparea posturilor vacante. Totodată, angajatul trebuie să fie conștient de responsabilitatea sa față de angajator, iar performanța individuală trebuie să fie un criteriu real în evaluarea și menținerea în funcție.

17.2. Reforma protecției sociale

Ajutorul social trebuie să fie un instrument de sprijin temporar, nu o formă de subzistență perpetuă. Propunem reanalizarea tuturor dosarelor de asistență socială, cu aplicarea strictă a principiului: „nu se acordă sprijin fără muncă, în cazul persoanelor apte de muncă.”

Persoanele apte de muncă trebuie să fie implicate în activități utile comunității sau să participe la programe de formare profesională, ca o condiție pentru menținerea sprijinului financiar. Această măsură va contribui la reducerea dependenței de stat și la reintegrarea socială activă.

17.3. Transparența informațiilor pe piața muncii

Pentru a facilita accesul la locuri de muncă, propunem unificarea tuturor bazelor de date privind posturile disponibile, într-un sistem național interoperabil.

17.4. Asigurarea sistemului public de pensii

Statul trebuie să asigure plata pensiilor din veniturile unităților la care este acționar, accize pe petrol, gaze; pentru aceasta este necesar a se face cunoscut public nivelul acestor venituri.

Pentru a valorifica experiența profesională a seniorilor și a încuraja participarea activă pe piața muncii, propunem scutirea de taxe și impozite pentru veniturile obținute prin muncă de către persoanele care au depășit vârsta legală de pensionare. Această măsură va contribui la creșterea veniturilor disponibile și la reducerea presiunii asupra sistemului public de pensii.

Totodată, PRD propune o **scădere graduală a vârstei de pensionare**, de la 65 la 60 de ani, până în anul 2050, prin reducerea cu un an la fiecare 5 ani calendaristici și analiza grupurilor persoanelor vulnerabile, pe baza unor criterii obiective și transparente.

În paralel, propunem o analiză a riscurilor privind bolile profesionale și a accidentelor de muncă, pentru garantarea caracterului predictibil al legislației privind protecția muncii.

17.5. Reforma salarizării în sectorul public

Legea salarizării unitare trebuie revizuită pentru a elimina discrepanțele nejustificate și pentru a plafona veniturile conducerii entităților publice sau cu capital public. Propunem introducerea unui plafon maxim, raportat la salariul mediu pe economie, pentru funcțiile de conducere din aceste structuri. Astfel, vom restabili încrederea cetățenilor în echitatea sistemului public.

17.6. Monitorizarea programelor de reconversie profesională

Propunem introducerea unor contracte de formare, prin care absolvenții să fie obligați să profeseze o perioadă minimă în domeniul pentru care au fost pregătiți și acordarea unor credite pentru instruire. În caz contrar, aceștia vor restitui costurile instruirii, sub forma unui credit bancar cu dobândă preferențială, iar abandonul cursului fără justificare va atrage penalități, conform clauzelor contractuale.

18. Transporturi

România are nevoie de o strategie integrată, modernă și sustenabilă, care să conecteze regiunile, să reducă timpii de deplasare și să crească siguranța rutieră și eficiența logistică. PRD propune o abordare pe patru direcții majore: feroviar, rutier, naval și aerian.

18.1. Transportul feroviar – propunem demararea unui program național de dezvoltare a rețelilor feroviare de mare viteză, în conformitate cu legislația privind interoperabilitatea și siguranța feroviară.

18.2. Transportul rutier – pentru a crește fluența traficului și a reduce accidentele, propunem o revizuire a limitelor de viteză, după modelul german, cu adaptări la infrastructura actuală, cu respectarea reglementărilor din Codul Rutier și consultarea reprezentanților Poliției Rutiere:

- a) 70 km/h în localitate;
- b) 110 km/h în afara localităților;
- c) 150 km/h pe autostradă, +/- 10 km/h cu limitări acolo unde este cazul.

Propunem armonizarea reglementărilor privind marcajele rutiere, parapetii, semnalizarea și liniile de demarcație, după modelul german, recunoscut pentru eficiență și claritate.

18.3. Transportul pe apă – PRD susține modernizarea infrastructurii de transport naval, prin investiții în porturi, căi navigabile interioare și digitalizarea serviciilor.

18.4. Transportul aerian – propunem realizarea de aeroporturi de rezervă, cu posibilitatea de administrare și supraveghere la distanță, în conformitate cu reglementările aeronautice civile și standardele Organizația Internațională a Aviației Civile (ICAO).

19. Telecomunicații

Atât astăzi cât și în viitor, digitalizarea este vitală pentru dezvoltarea economică, educațională și administrativă. ANCOM trebuie să fie mai mult decât un arbitru tehnic. Este nevoie de o **redimensionare și recalibrare** a acestei autorități, astfel încât să devină un actor activ în extinderea rețelelor de internet în zonele defavorizate și în protejarea utilizatorilor de abuzuri comerciale. Astfel, PRD propune o reformă instituțională care să transforme ANCOM într-un partener real al cetățeanului și al statului, nu doar un reglementator tehnic izolat, cu păstrarea independenței sale reglementare.

20. Politică

Într-un stat democratic, transparența și responsabilitatea politică nu sunt opționale, ci fundamentale. PRD propune o serie de mecanisme instituționale care să aducă mai aproape cetățeanul de procesul decizional și să responsabilizeze aleșii în fața promisiunilor făcute, prin:

20.1. Înființarea Registrului promisiunilor electorale – cu scopul de a monitoriza public angajamentele asumate de candidați în campaniile electorale. Acest registru va fi gestionat de Autoritatea Electorală Permanentă.

20.2. Reforma sistemului electoral, prin:

- a) Reglementarea **sistemului de vot alternativ** și până la atingerea acestui deziderat, propunem revenirea la alegerea primarilor în două tururi de scrutin, pentru a asigura legitimitatea democratică și reprezentativitatea reală a aleșilor locali;
- b) Dezvoltarea unui cadru legislativ pentru organizarea referendumului electronic și facilitarea petițiilor online;
- c) Registrul activităților parlamentare, care să includă: inițiative legislative, inițiatorii, contribuțiile și gradul de implicare al fiecărui parlamentar (identitatea parlamentarilor și contribuția fiecăruia), luări de cuvânt, prezență și voturi exprimate; Se propune afișarea activă a parlamentarilor fără activitate în Registrul parlamentarilor fără activitate.

21. MEDIA

Mass-media are un rol esențial în formarea opiniei publice, în educație și în protejarea democrației. PRD consideră că libertatea de exprimare trebuie să fie însoțită de responsabilitate editorială, respect pentru adevăr și respect pentru demnitatea umană. Propunem un cadru de reglementare care să încurajeze jurnalismul de calitate și să descurajeze manipularea, senzaționalismul și discursul instigator.

21.1. Standarde pentru libertatea de expresie - PRD susține libertatea de exprimare însoțită de

responsabilitate editorială, prin combaterea dezinformării, dogmatismului, ipocriziei, fariseismului, propagandismului, parvenitismului sau a discursul instigator la ură, promovării non-valorii și a senzaționalului, în conformitate cu legislația audiovizuală.

21.2. Promovarea educației prin film și introducerea în programele școlare a orelor de vizionare de filme educative și documentare științifice, urmate de discuții/dezbateri tematice pe baza subiectului vizionat.

21.3. Responsabilitatea știrilor – aplicarea progresivă a sancțiunilor pentru încălcarea standardelor audiovizuale, prin avertismente, amenzi, sau alte sancțiuni prevăzute de lege, până la suspendarea licenței. Sancțiunile trebuie să vizeze responsabilitatea editorială a proprietarilor, producătorilor și prezentatorilor, cu respectarea procedurilor legale și a dreptului la apărare.

21.4. Reincriminarea CALOMNIEI în Codul Penal, ca infracțiune și mijloc de protecție a demnității umane și de combatere a abuzurilor mediatiche.

21.5. Interzicerea conținutului dăunător și responsabilitatea platformelor

PRD susține un conținut vizual:

- a) Fără știri despre crime, violențe și știri senzaționale, fără fabricarea de știri, doar informații;
- b) Fără pseudoștiință și misticism;
- c) Fără propagandă religioasă.

PRD susține interzicerea rețelelor care nu șterg conținut fals sau dăunător, în conformitate cu Regulamentul european privind serviciile digitale (DSA). Monitorizarea cererilor de ștergere va fi realizată de Autoritatea pentru Digitalizarea României și de ministerul de resort în domeniul comunicațiilor electronice.

22. Relații internaționale

România trebuie să își afirme identitatea, valorile și interesele naționale în cadrul comunității internaționale, cu demnitate, profesionalism și viziune, iar în spiritul acesteia, PRD propune următoarea abordare strategică în relațiile internaționale:

- a) Promovarea limbii și identității române;
- b) Promovarea organizării Uniunii Europene ca o Federație a Statelor Europene, bazată pe valori și principii fundamentale comune, legislație armonizată și servicii comune;
- c) Promovarea internațională a oamenilor de știință și de cultură români;
- d) Numirea ambasadourilor români doar pe criterii profesionale, cu evaluarea ~~iar~~ activității acestora pe baza unor indicatori de performanță (iar definirea acestora trebuie reglementată prin lege – număr de contacte economice, rezolvarea de probleme litigioase, tratate de cooperare, spațiul Schengen etc.);
- e) **Instituirea Comisiei de strategii internaționale sub conducerea Guvernului cu participarea Ministerului de Externe, a Clubului Diplomatic Român și a foștilor diplomați, Academiei Române și a altor specialiști din mediul universitar.**
- f) orientarea euro-atlantică a politicii externe a României și consolidarea poziției României în structurile euro-atlantice;
- g) susținerea Republicii Moldova pentru construirea unei societăți democratice pro-europene și integrarea acesteia în Uniunea Europeană;
- h) susținerea activă a intereselor legitime ale românilor din afara granițelor, prin măsuri diplomatice, culturale, educaționale și economice;
- i) menținerea și dezvoltarea relațiilor interstatale în economie, cooperare științifică și tehnologică, siguranță și apărare. Relațiile bilaterale trebuie să fie evaluate pe baza unor criterii clare de eficiență, cum ar fi: creșterea schimburilor comerciale, cooperarea științifică, transferul de tehnologie, parteneriate în domeniul apărării și securității.
- j) încurajarea participării diasporei în economie, prin facilitarea accesului la fonduri europene sau la crearea unei platforme de colaborare între antreprenorii români din țară și din străinătate;
- k) crearea unei comunități de liber schimb privind accesul la tehnologii noi în interiorul Europei.

23. Uniunea Europeană

PRD propune o serie de măsuri strategice pentru consolidarea proiectului european, cu România ca partener activ și vizionar, astfel:

- a) **Educația la nivel european** – nu mai este o problemă a fiecărei țări, ci o problemă a comunității europene. PRD susține consolidarea dimensiunii europene a educației, prin extinderea cooperării între statele membre în domeniul educației, formării și mobilității academice, în conformitate cu articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care conferă Uniunii un rol de sprijin, coordonare și completare a acțiunilor statelor membre.
- b) Politica economică la nivel european – PRD propune sincronizarea economică europeană pe modelul Clubului de la Roma.
- c) Fluidizarea comunicării între statele membre – PRD propune promovarea limbilor de circulație internațională;
- d) Catalogul oamenilor europeni de știință și contribuția lor la dezvoltarea umanității, promovarea lor și a realizărilor științifice în programele școlare, exemple de mentori educaționali.
 - a. **ATENȚIE LA FĂCĂTURI - ENCICLOPEDIA PERSONALITĂȚILOR DIN ROMÂNIA, EDIȚIA A VIII - A de RALPH HUBNER, 2013- similar cu INDULGENTIA lui papa Urban al II-lea – s-a publicat pentru cei care au plătit.**
- e) Crearea unui cadru instituțional pentru coordonarea și dezvoltarea cercetării la nivel european la care România să fie parte
- f) Crearea unui sistem de sănătate în cadrul Uniunii Europene, gestionat la nivel european
- g) Securitate și apărare europeană - Europol – crearea de agenții naționale ale Europolului pentru a integra eforturile de combatere a criminalității transfrontaliere;
- h) Drepturi de proprietate la nivel european – PRD susține transmisia preferențială în interiorul comunității europene a patentelor și accesul facil la rezultatele cercetării, pentru a stimula inovația și competitivitatea.
- i) Participarea țărilor europene, care nu au aderat la NATO, la efortul de apărare europeană
- j) Transparentizarea bugetului și a execuției bugetare europene
- k) Apărare europeană – PRD susține înființarea armatei europene și cooperarea militar-industrială între țările UE pentru a reduce dependența de armamentul produs în afara UE, ca parte a industriei de apărare europene.
- l) Stimularea producției europene de semiconductori și procesoare integrate
- m) Interconectarea energetică a Europei astfel încât țările să se poată ajuta reciproc la nevoie
- n) Realizarea și finalizarea coridoarelor strategice de aprovizionare la nivel european (auto, feroviar, maritim și aerian, petrolier și de gaze naturale) și dezvoltarea de infrastructura aeroportuară de rezervă

PRD propune stabilirea și reiterarea unui set de valori și principii care să guverneze relațiile intracomunitare și respinge diviziunile de tip Schengen sau Europa cu mai multe viteze.

De asemenea, PRD susține combaterea războiului hibrid, prin:

- a) **Lupta contra dezinformării și propagandei ruse**, sprijinind jurnalismul de calitate, educația media în unitățile de învățământ și consolidarea capacităților de analiză strategică.
- b) **Securitate cibernetică**: Protejarea infrastructurii critice (rețele electrice, apă, comunicații, spitale, instituții guvernamentale și întreprinderi private etc.) prin măsuri de securitate cibernetică, de atacuri informatice.
- c) **Monitorizarea influenței politice și economice ruse** în statele membre (ex: oligarhi, partide pro-ruse, investiții strategice).
- d) Promovarea și crearea ARMATEI UNITE EUROPENE.
- e) Crearea unui **sistem de sateliți de comunicații și sateliți militari europeni**.
- f) Securizarea tehnică a Internetului și a comunicațiilor prin Internet la nivel european.
- g) Dezvoltarea **sistemului de previziune meteorologică europeană** și lărgirea bazei de sateliți geostaționari sub control european.
- h) **Crearea Comunității Europene de Informații** – respectiv a unui cadru european de cooperare între serviciile de informații, pentru combaterea amenințărilor transfrontaliere.
- i) Crearea unui sistem european de plăți cu cardul (scăderea dependentei de VISA și MASTERCARD)
- j) Crearea unui mecanism de decontare paralel cu SWIFT-ul și eventual interconectat cu sistemul SWIFT.

- k) **Sprijin pentru Republica Moldova, Georgia, Armenia** – consolidarea instituțiilor democratice și a rezilienței.
- l) **Accelerarea integrării europene** acolo unde e posibil (ex: Republica Moldova și Ucraina ca state candidate).
- m) **Evitarea diviziunilor interne** cauzate de interese economice diferite (ex: Germania – energie, Ungaria – poziții pro-Rusia).
- n) **Mecanisme clare de reacție comună**, în caz de agresiune sau presiune economică.
- o) **Colaborare transatlantică** solidă cu SUA și Canada, plus parteneriate cu Japonia, Coreea de Sud, Australia.
- p) Promovarea reintegrării UK în Comunitatea Europeană.
- q) Crearea unui **scut aerian de tip Iron Dom pentru toată Europa**.
- r) Dezvoltarea de institute europene de cercetare - dezvoltare în domeniul apărării.
- s) Dezvoltare și susținerea cercetărilor din domeniul medical, în special al celor de genomică și a tratamentelor de cancer și a bolilor sistemului imunitar.

Propunerile formulate în cadrul prezentului program politic exprimă direcțiile strategice asumate de partid și au caracter orientativ. Implementarea acestora presupune, acolo unde este necesar, inițierea și adoptarea unor modificări legislative, în conformitate cu dispozițiile constituționale, principiile statului de drept, separația puterilor în stat și obligațiile internaționale ale României. Programul reflectă angajamentul partidului față de respectarea ordinii de drept și a cadrului instituțional democratic.

- 1. Traian-Mihai BĂNICĂ
- 2. Elena CHIȚORAN
- 3. Bogdan DRĂGULIN
- 4. Pavel NĂSTASE
- 5. Nicolae OLARIU
- 6. Vlad ROTARU
- 7. Dumitru ȘTEFAN